

XII LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE IM. M. SKŁODOWSKIEJ-CURIE W POZNANIU

PROGRAM WYCHOWAWCZO- PROFILAKTYCZNY

ROK SZKOLNY 2024/2025

I. WSTĘP:

Podstawowe założenia programu wychowawczo-profilaktycznego szkoły.

Celem wychowania realizowanego w szkole są działania wychowawczo – profilaktyczne adekwatne do fazy rozwojowej, w której znajduje się uczeń. Obejmują one cztery sfery: fizyczną, psychiczną (w tym między innymi emocjonalną i intelektualną), społeczną oraz aksjologiczną. Program opiera się na założeniach filozoficznych, psychologicznych i dydaktycznych zawartych między innymi w Konstytucji RP, Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym, Konwencji o prawach dziecka, a ponadto na dobrej praktyce pedagogicznej. Wszystkie wyżej wymienione źródła mogą i powinny gwarantować właściwą przedmiotowość procesu wychowawczego.

Program zbudowany jest w oparciu o standardy przyjęte w literaturze przedmiotu. Jego specyfika wymaga uwzględnienia wiedzy oraz umiejętności opisanych w programach nauczania, obowiązujących w szkolnictwie polskim. Program zawiera cele wychowawcze oraz zadania z nich wynikające. Przedstawia sposób realizacji, osiągnięcia, efekty oraz osoby odpowiedzialne za planowane działania.

Wychowanie obejmuje całe – bliższe i dalsze – środowisko, w którym żyje człowiek: dom rodzinny, szkołę, pracę, miejsca rozrywki, przestrzeń medialną itd. Każde z tych środowisk intensywnie oddziałuje na niego i stwarza możliwości dynamicznego współdziałania, a to współdziałanie jest jednocześnie wychowaniem. Ze względu na dydaktyczno-wychowawczy charakter programu miejscem, w którym proponuje się jego realizację, jest szkoła. Natomiast przestrzeń oddziaływania będzie rozszerzona na wszystkie wspomniane sfery życia i działalność ucznia-licealisty. Szkoła jako jeden z głównych „wychowawców” powinna organizować z innymi podmiotami wychowawczymi odpowiednie pola oddziaływań, zachowując swoje kompetencje i odpowiedzialność.

WYCHOWANIE

Niczego w życiu nie należy się bać, należy to tylko zrozumieć.

M. Skłodowska-Curie

Stan myśli pedagogicznej zależny jest stale od wykładnika relacji wychowanie – wychowywać. Odnosi się ona do całościowego rozwoju człowieka, działań pedagogicznych oraz wyników dzięki nim osiągniętych. Liczne próby ustalenia definicji różnią się między sobą zasadniczo zwróceniem większej uwagi albo na produkt (cele wychowawcze), albo na proces działań wychowawczych (metody). Gdy zaś w przeważającym stopniu uwaga skoncentruje się na oddziaływaniu, sterowaniu, kształtowaniu procesu wychowawczego, chodzi wówczas o właściwe podejście wychowawcy do wychowanka. Odnosi się to do sytuacji, w której dorośli chcą czy też muszą nauczyć czegoś młodego człowieka, pokazać mu coś, wpłynąć na niego albo go wesprzeć. Działania pedagogiczne mają do spełnienia funkcję społeczną i indywidualną. Dla wychowawcy pozostaje w tym momencie pytanie, w jaki sposób można ją najlepiej wypełnić. W obrębie różnych pól pracy zadanie to zostaje podzielone na wiele podzakresów i podfunkcji. Zatem dla wychowawcy jego zawodowe działanie rozpoczyna się od zwykłego przebywania z uczniem, podobnie jak ma to miejsce w rodzinie.

Wychowanie jest procesem socjalnym, zachodzącym pomiędzy poszczególnymi ludźmi. Dlatego też rodzice i dzieci, wychowawcy i wychowankowie, nauczyciele i uczniowie są powiązani ze sobą siecią wielostronnych zależności. Sprawą istotną jest tutaj nie indywidualny sposób postępowania czy działania, lecz określona postawa. Wychowawcy powinni pracować nad młodym człowiekiem i razem z nim. Ich zadaniem jest cierpliwe i wytrwałe, a zarazem dyskretne niesienie pomocy wychowankom w chwili, gdy potrzebują oni przewodnika, by wybrać i zdecydować, kim być, co robić, jaką postawę zająć w społeczeństwie i na podstawie jakich wartości budować swe istnienie i dzieje.

Młodzież reprezentuje przyszłość, a przyszłość świata jest związana z jego humanizacją i poszukiwaniem więzi. Młodość jest bogactwem człowieka, okresem szczególnie intensywnego odkrywania swojego ja, zdolności i możliwości drzemiących w konkretnym, jednym i niepowtarzalnym ludzkim istnieniu. Na tym właśnie polega bogactwo człowieka: na możliwości odkrywania, planowania, dokonywania wyborów, przewidywania i samodzielnego podejmowania decyzji, znaczących dla dalszych losów jego samego i innych.

Działalność wychowawcza w szkole i placówce polega na prowadzeniu działań z zakresu promocji zdrowia oraz wspomaganiu ucznia w jego rozwoju ukierunkowanym na osiągnięcie pełnej dojrzałości.

1. Działalność wychowawcza obejmuje w szczególności:

- a. współpracę z rodzicami lub opiekunami uczniów w celu budowania postawy prozdrowotnej i zdrowego stylu życia,
- b. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie stanowi jedną z najważniejszych wartości w życiu,
- c. wzmacnianie wśród uczniów i wychowanków więzi ze szkołą oraz społecznością lokalną,
- d. kształtowanie przyjaznego klimatu w szkole lub placówce, budowanie prawidłowych relacji rówieśniczych oraz relacji uczniów z nauczycielami, wychowanków z wychowawcami, a także nauczycieli i wychowawców z rodzicami lub opiekunami, w tym wzmacnianie więzi z rówieśnikami oraz nauczycielami i wychowawcami,
- e. doskonalenie umiejętności nauczycieli i wychowawców w zakresie budowania podmiotowych relacji z uczniami, ich rodzicami lub opiekunami oraz warsztatowej pracy z grupą uczniów,
- f. rozwijanie i wspieranie działalności wolontarystycznej.

Działalność edukacyjna w szkole polega na stałym poszerzaniu i ugruntowywaniu wiedzy i umiejętności u uczniów i wychowanków, ich rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców z zakresu promocji zdrowia i zdrowego stylu życia.

2. Działalność edukacyjna obejmuje w szczególności:

- a. poszerzenie wiedzy rodziców lub opiekunów, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży,
- b. rozpoznawania wczesnych objawów używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych, a także suplementów diet i leków w celach innych niż medyczne oraz postępowania w tego typu przypadkach,

- c. rozwijanie i wzmocnianie umiejętności psychologicznych i społecznych uczniów,
- d. kształtowanie u uczniów umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji,
- e. kształtowanie krytycznego myślenia, wspomaganie uczniów i wychowanków w konstruktywnym podejmowaniu decyzji w sytuacjach trudnych, zagrażających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

Działalność informacyjna w szkole polega na dostarczaniu rzetelnych i aktualnych informacji, dostosowanych do wieku oraz możliwości psychofizycznych odbiorców, na temat zagrożeń i rozwiązywania problemów związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych skierowanych do uczniów oraz ich rodziców lub opiekunów, a także nauczycieli i wychowawców oraz innych pracowników szkoły.

3. Działalność informacyjna obejmuje w szczególności:

- a. dostarczanie aktualnych informacji nauczycielom, wychowawcom i rodzicom lub opiekunom na temat skutecznych sposobów prowadzenia działań wychowawczo-profilaktycznych związanych z przeciwdziałaniem używaniu środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- b. udostępnianie informacji o ofercie pomocy specjalistycznej dla uczniów, ich rodziców lub opiekunów w przypadku używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,
- c. przekazywanie informacji uczniom, ich rodzicom lub opiekunom oraz nauczycielom i wychowawcom na temat konsekwencji prawnych związanych z naruszeniem przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. O przeciwdziałaniu narkomanii.

II. PROFILAKTYKA.

Profilaktyka to działania zmierzające do ochrony młodzieży przed zagrożeniami, zapewnienia jej bezpieczeństwa. Żeby tak się stało, nasi uczniowie muszą otrzymać pomoc w postaci wiedzy na temat tego, co jest szkodliwe dla zdrowia, oraz postępowania w sytuacjach, które mogą zagrażać zdrowiu i życiu

Badanie potrzeb naszych licealistów pozwala stwierdzić, że chcą oni spędzać czas w przyjaznym środowisku szkolnym. Pragną, by ich młodości, zdrowia i życia nie zniszczyły nałogi czy agresja. Celem szkoły jest nauczenie ich tego, by umieli wybrać zdrowy styl życia, potrafili odmówić, gdy ktoś proponuje im środki odurzające, tytoń czy alkohol oraz w mądry sposób byli w stanie przeciwstawić się agresji. Istotne jest, by uczniowie naszej szkoły stali się odpowiedzialni za swoje życie i zdrowie, potrafili wybrać to, co jest dla nich dobre.

Zaangażowanie rodziców w działania wspierające zdrowie psychiczne i fizyczne naszych uczniów jest niezwykle istotne. To właśnie dzięki wspólnym celom i współpracy z rodzicami oraz uczniami możliwa staje się skuteczna realizacja założeń programu profilaktyki szkolnej.

1. Podstawy działalności profilaktycznej:

Profilaktyka w szkole realizowana jest jako kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania i deficyty dojrzałości, obejmująca równolegle trzy nurty działania:

- a. wspomaganie człowieka w różnym wieku w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu,
- b. ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia,
- c. inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

Działalność profilaktyczna w szkole i placówce polega na realizowaniu działań z zakresu profilaktyki uniwersalnej, selektywnej i wskazującej.

2. Działalność profilaktyczna obejmuje:

- a. w przypadku profilaktyki uniwersalnej - wspieranie wszystkich uczniów i wychowanków w prawidłowym rozwoju i zdrowym stylu życia

oraz podejmowanie działań, których celem jest ograniczanie zachowań ryzykownych, niezależnie od poziomu ryzyka używania przez nich środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych,

- b. w przypadku profilaktyki selektywnej - wspieranie uczniów i wychowanków, którzy ze względu na swoją sytuację rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są w wyższym stopniu narażeni na rozwój zachowań ryzykownych,
- c. w przypadku profilaktyki wskazującej - wspieranie uczniów i wychowanków, u których rozpoznano wczesne objawy używania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji lub występowania innych zachowań ryzykownych, które nie zostały zdiagnozowane jako zaburzenia lub choroby wymagające leczenia.

3. Diagnozowanie potrzeb i problemów uczniów.

Do oceny zagrożeń nauczyciele mogą wykorzystać następujące narzędzia diagnostyczne (techniki i metody badawcze):

- a. ankieta,
- b. rozmowa indywidualna,
- c. wywiad,
- d. obserwacja,
- e. analiza osiągnięć szkolnych,
- f. analiza dokumentacji uczestnictwa w realizowanych dotychczas programach profilaktycznych w szkole i poza nią,
- g. analiza dokumentacji dotycząca interwencji profilaktyczno-wychowawczej,
- h. analiza dokumentacji szkolnej.

4. Czynniki chroniące.

Przez czynniki chroniące należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, których występowanie wzmacnia ogólny potencjał zdrowotny ucznia lub wychowanka i zwiększa jego odporność na działanie czynników ryzyka. Do klasycznych czynników chroniących i budujących odporność zaliczamy:

- a. środowisko rodzinne - jako najważniejszy ze wszystkich czynników wpływających na prawidłowy rozwój psychospołeczny człowieka,
- b. otoczenie społeczne, pozarodzinne - uczeń czerpie wsparcie z otoczenia społecznego - szkoły, środowiska lokalnego lub osób, które są mu bliskie, np. rówieśników; troska ze strony innych osób spoza rodziny zwiększa u ucznia odporność i niepodatność na sytuacje zagrażające; **szczególnie ważna jest tutaj rola nauczyciela**; jak pokazują badania, z perspektywy nastolatka nauczyciel jest oceniany jako bardziej obiektywny od rodziców, toteż jego opinie mają wielki wpływ na formującą się osobowość ucznia (samoocenę, emocje, obraz świata); relacje nauczyciela z uczniem mogą decydować o pozycji socjometrycznej ucznia, mają wpływ na procesy i role grupowe w klasie; wsparcie ze strony nauczyciela może rekompensować brak wsparcia ze strony rodziców i rówieśników,
- c. środowisko rówieśnicze - kontakty z rówieśnikami akceptującymi normy społeczne, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołecznymi to kolejne źródło wsparcia dla ucznia zagrożonego,
- d. cechy osobowości - pozytywne podejście do problemów życiowych i szukanie konstruktywnych rozwiązań pozwalają w optymalny sposób radzić sobie emocjonalnie z ryzykownymi doświadczeniami,
- e. pasja - zamiłowanie do czegoś jest czynnikiem chroniącym zdrowie psychiczne, umożliwia czerpanie inspiracji, konstruktywne spędzanie czasu wolnego i pozytywne zaistnienie w społeczności (jako pasjonat), rozwija kompetencje kluczowe, umożliwia doświadczanie pozytywnych emocji, pomaga podejmować decyzje edukacyjne i zawodowe.

5. Czynniki ryzyka

Przy diagnozie trzeba zwrócić szczególną uwagę na czynniki ryzyka, przez co należy rozumieć indywidualne cechy i zachowania uczniów lub wychowanków, cechy środowiska społecznego i efekty ich wzajemnego oddziaływania, które wiążą się z wysokim prawdopodobieństwem wystąpienia zachowań ryzykownych, stanowiących zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zdrowia, bezpieczeństwa lub funkcjonowania społecznego.

6. Strategie działań profilaktycznych:

a. Strategie informacyjne

Celem jest dostarczenie adekwatnych informacji na temat skutków zachowań ryzykownych i tym samym umożliwienie dokonywania racjonalnych wyborów. U podstaw tej strategii leży przekonanie, że ludzie, zwłaszcza młodzi, zachowują się ryzykownie, ponieważ zbyt mało wiedzą o mechanizmach i następstwach takich zachowań. W związku z tym dostarczenie informacji o skutkach np. palenia tytoniu, ma spowodować zmianę postaw, a w końcu - niepodejmowanie zachowań ryzykownych.

b. Strategie edukacyjne

Mają pomóc w rozwijaniu ważnych umiejętności psychologicznych i społecznych (umiejętności nawiązywania kontaktów z ludźmi, radzenia sobie ze stresem, rozwiązywania konfliktów, opierania się naciskom ze strony otoczenia itp.). U podstaw tych strategii leży przekonanie, że ludzie, nawet dysponujący odpowiednią wiedzą, podejmują zachowania ryzykowne z powodu braku wielu umiejętności niezbędnych w życiu społecznym. Te deficyty uniemożliwiają im budowanie głębszych, satysfakcjonujących związków z ludźmi, odnoszenie sukcesów, np. zawodowych.

c. Strategie działań alternatywnych

Ich celem jest pomoc w zaspokojeniu ważnych potrzeb (np. sukcesu, przynależności) oraz osiągnięcie satysfakcji życiowej przez stwarzanie możliwości zaangażowania się w działalność pozytywną (artystyczną, społeczną, sportową itp.). U podstaw tych strategii leży założenie, że wielu ludzi nie ma możliwości zrealizowania swej potrzeby aktywności, podniesienia samooceny poprzez osiągnięcie sukcesów, czy też rozwoju zainteresowań. Dotyczy to zwłaszcza dzieci i młodzieży zaniedbanej wychowawczo.

d. Strategie interwencyjne

Celem tych działań jest pomoc osobom mającym trudności w identyfikowaniu i rozwiązywaniu ich problemów oraz wspieranie w sytuacjach kryzysowych. Interwencja obejmuje towarzyszenie ludziom w krytycznych momentach ich życia.

III. MISJA I WIZJA.

Misją szkoły jest:

1. wychowanie człowieka, który ma rozbudowane potrzeby poznawcze umożliwiające samodzielne poznawanie świata, stawianie pytań i rozwiązywanie problemów,
2. stwarzanie warunków do wszechstronnego zdobywania wiedzy i różnorodnych umiejętności,
3. kreowanie człowieka, który posiadał zdolność tworzenia własnego spójnego systemu wartości i jest odpowiedzialny za własne wybory,
4. kształtowanie wrażliwości twórczej - rozbudzenie aktywności zarówno jako odbiorcy sztuki, jak i jej twórcy,
5. wychowanie człowieka wrażliwego na potrzeby innych, świadomego istnienia obok drugiego człowieka,
6. kształtowanie nawyków zdrowego życia, bez nałogów i uzależnień,
7. kreowanie człowieka, który umie planować swój rozwój osobisty - zawodowy, rodzinny, społeczny,
8. przygotowanie młodego człowieka do wejścia w dorosłość - nauczanie odpowiedzialności za własne czyny i decyzje, obrony swoich racji i poglądów,
9. kształcenie postaw proekologicznych.

Wizją szkoły jest:

1. tworzenie azylu bezpieczeństwa i życzliwości w stosunkach pomiędzy uczniami, nauczycielami i rodzicami,
2. współpraca ze środowiskiem lokalnym,
3. przygotowanie młodzieży do przyszłej pracy i uczestniczenia w życiu społecznym,
4. budowanie nowych tradycji szkolnych i pielęgnowanie istniejących,
5. aktywizowanie rodziców do wspólnej pracy wychowawczej, współdziałając i wspierając nauczycieli w pracy,
6. rozwijanie i kształcenie umiejętności oraz zdolności uczniów,
7. propagowanie kultury fizycznej i podnoszenie sprawności fizycznej uczniów poprzez organizowanie wspólnych imprez turystycznych, rekreacyjnych i sportowych,
8. kształtowanie wzorców postępowania i kultury osobistej wśród uczniów,
9. tworzenie odpowiedniej atmosfery pracy grona pedagogicznego.

IV. SYLWETKA ABSOLWENTA.

Absolwent naszej szkoły jest:

1. wyposażony w system wartości, którego istotny element stanowi szacunek dla siebie i drugiego człowieka, umiłowanie Ojczyzny, poczucie tożsamości narodowej, rozumienie i poszanowanie kultury innych narodowości,
2. przekonany o sensie własnego życia i życia innych,
3. przygotowany do świadomego i odpowiedzialnego podejmowania decyzji,
4. przygotowany do zgodnego współżycia w społeczeństwie, w warunkach demokracji,
5. przygotowany do nieustannego doskonalenia i kształtowania własnego charakteru,
6. przygotowany do krytycznego odbioru przekazów medialnych,
7. świadomy, że praca pozwala realizować wyznaczone cele życiowe,
8. świadomy, że kultura osobista to podstawa życia społecznego,
9. wyposażony w umiejętności i kompetencje takie jak: planowanie, organizowanie i ocenianie własnego uczenia się, skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, efektywne współdziałanie w zespole, rozwiązywanie problemów w twórczy sposób,
10. świadomym obywatelem przygotowanym do uczestnictwa w życiu społecznym,
11. człowiekiem akceptującym siebie i swoje słabości, dającym sobie i innym prawo do popełniania błędów.

Uwzględniając poszczególne sfery:

1. **sfera fizyczna** (rozwój biologiczny)
 - dbający o zdrowie własne i innych,
 - świadomy zagrożeń wynikających ze stosowania używek i różnych zachowań ryzykownych,
 - zwracający uwagę na bezpieczeństwo własne i innych,
 - znający zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,
 - przygotowany do uczestnictwa w kulturze fizycznej;
2. **sfera psychiczna** (rozwój poznawczy i emocjonalny)
 - dążący do zdobywania i pogłębiania swojej wiedzy,
 - nawiązujący pozytywne relacje (zdrowe więzi) z rówieśnikami,
 - postępujący w sposób odpowiedzialny i akceptowany społecznie,

- rozwijający pozytywną, adekwatną, stabilną samoocenę,
- ciekawy świata,
- przygotowany do krytycznego i autonomicznego myślenia;

3. sfera społeczna

- orientujący się w otaczającym go świecie,
- dobrze współpracujący w grupie,
- znający swoje prawa i obowiązki,
- szanujący i chroniący środowisko przyrodnicze,
- przygotowany do pełnienia ról społecznych;

4. sfera aksjologiczna (rozwój moralny i duchowy)

- świadomy konsekwencji własnych zachowań,
- szanujący poglądy i zdanie innych,
- tolerancyjny i empatyczny,
- kultywujący tradycje patriotyczne.

V. UCZESTNICY PROGRAMU WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNEGO ORAZ ICH PRAWA I OBOWIĄZKI:

Współodpowiedzialni za wszechstronny rozwój osobowości ucznia są wszyscy uczestnicy programu.

Dyrekcja:

- Monitoruje pracę wychowawców klas w zakresie profilaktyki i wychowania.
- Umożliwia nauczycielom doskonalenie umiejętności wychowawczych i profilaktycznych.
- Jest gwarantem ewaluacji realizowanych programów.

Rodzice:

- Mają prawo do wychowania zgodnie z własnymi przekonaniem, jeśli nie są one w sprzeczności z prawami dziecka i prawami człowieka.
- Znają, akceptują, współtworzą szkolny program wychowawczo – profilaktyczny.
- Zapewniają dzieciom poczucie bezpieczeństwa.

- Aktywnie uczestniczą w życiu szkoły, dzielą się wiedzą, doświadczeniem, pomagają w miarę możliwości.

Wychowawcy klas:

- Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji ucznia w zespole klasowym.
- Koordynują pracę wychowawczo - profilaktyczną w zespole klasowym, w tym dokonują rozpoznania sytuacji rodzinnej i osobistej ucznia.
- Integrują zespół klasowy.
- Współpracują z rodzicami, włączając ich w życie klasy.
- Współpracują z dyrekcją szkoły, psychologiem/pedagogiem, pielęgniarką oraz instytucjami, organizacjami działającymi w obszarze wspierania zdrowia, edukacji, i rozwoju.

Nauczyciele:

- Współpracują z wychowawcami klas w realizacji zadań wychowawczo-profilaktycznych.
- Współpracują z pedagogiem/psychologiem szkolnym.
- Respektują zalecenia zawarte w orzeczeniach i opiniach wydanych przez PPP.
- Inspirują uczniów swoją postawą i działaniami pedagogicznymi do aktywności, samodzielności, rozwijania zdolności i zainteresowań.
- Reagują na przejawy nietolerancji, dyskryminacji i innych negatywnych zachowań.
- Współtworzą atmosferę życzliwości, wsparcia i zrozumienia.

Uczniowie, Samorząd Uczniowski:

- Znają prawa i obowiązki wynikające z roli ucznia, regulaminy szkoły itd.
- Współtworzą społeczność szkolną i wykorzystują prawo do samorządności.
- Organizują różne wydarzenia, imprezy, akcje szkolne.

Wsparcie dla działań wychowawczo - profilaktycznych stanowi współpraca z różnymi instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze wspierania bezpieczeństwa, zdrowia, edukacji, rozwoju młodzieży.

VI. GŁÓWNE CELE WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNE.

Realizując proces wychowawczo-profilaktyczny, należy precyzyjnie określić podejmowane działania, aby osiągnąć zamierzony skutek. Młody człowiek, wychowywany przez rodziców przy pomocy szkoły, wychowawcy, środowiska, ma rozpoznać, kim jest i do czego dąży.

W procesie wychowawczym, podjętym świadomie, zawsze występują określone cele. Dąży się do osiągnięcia postulowanych wyników, dąży się do określenia ideału wychowawczego, którym najogólniej jest „dobrze wychowany człowiek”.

Celem nadrzędnym programu jest „osiągnięcie przez ucznia pełni rozwoju osobistego, przebiegającego w sprzyjającym środowisku wychowawczym”. Mówiąc o celu nadrzędnym należy wskazać na wartości takie jak: miłość, wolność, dobro, przyjaźń, sprawiedliwość, piękno, tolerancja. Konieczne jest tutaj spojrzenie na człowieka, uwzględniając wszystkie etapy jego rozwoju: dzieciństwo, wiek młodzieńczy, dojrzałość. Należy mówić o osiągnięciach, celach, czyli wartościach rozpoznawanych, zaakceptowanych i wprowadzanych we własne życie na określonym jego etapie - w tym przypadku w wieku młodzieńczym, wieku licealisty.

Do każdego z wymienionych etapów i aspektów rozwoju osobowości ucznia można wprowadzić tzw. cele szczegółowe oparte na: poszukiwaniu, umiejętnościach, sprawnościach, poznawaniu, zainteresowaniach i aktywności. Każdy człowiek jest inny, niepowtarzalny i wyjątkowy. Został obdarzony różnorodnymi zdolnościami, które mimo że czasami są podobne, to różnią się swoim zakresem i intensywnością. Ta bogata osobowość człowieka skłania do wyszukiwania celów szczegółowych dostosowanych w procesie wychowania do indywidualnych potrzeb. Poszczególne szkoły dysponują własną charakterystykę związaną z realizowanym przesłaniem. Może wynikać ona z tytułu szkoły, jej założyciela, patrona. Przesłanie może dotyczyć profili kształcenia ogólnego. Ministerstwo Edukacji Narodowej cele szczegółowe określa w sposób następujący: „Nauczyciele powinni wybrać takie cele szczegółowe, które w danej szkole jawią się jako szczególnie ważne i zostały wyłonione w wyniku diagnozy pracy szkoły. Szkoła powinna skupić wysiłki na tych wybranych celach”.

VII. UCZNIOWIE CUDZOZIEMSCY W SZKOLE

1. Psychospołeczne skutki uchodźstwa i wpływ migracji na rozwój dziecka

a. Charakterystyka najczęściej spotykanych skutków uchodźstwa

Decyzja o wyjeździe do innego kraju bardzo często podejmowana jest nagle, gdy człowiek „zostaje postawiony pod ścianą”, kiedy nie ma już wyboru i po prostu musi ratować życie swoje i swoich bliskich. Bardzo często:

- jeszcze przed wyjazdem człowiek jest narażony na liczne obciążenia psychiczne i fizyczne
- sama decyzja o opuszczeniu kraju jest ogromnym obciążeniem,
- podczas podróży zdarzają się choroby, kradzieże, szereg trudnych sytuacji, z którymi trzeba sobie umieć szybko i skutecznie poradzić,
- po przybyciu do nowego kraju trudności nie kończą się, a wręcz przeciwnie: migrant, a zwłaszcza uchodźca, najpierw przebywa w przygnębiających warunkach w ośrodku i oczekuje na decyzję, potem — jeśli otrzyma status (a dotyczy to niewielkiej części osób ubiegających się o niego) - musi sam sobie radzić: szukać pracy, mieszkania, szkoły i lekarza dla dzieci. A wszystko to w obcym kraju, wśród obcych ludzi.

Wszystko to sprawia, że doświadczenie uchodźstwa wpływa bardzo mocno na psychologiczne i społeczne funkcjonowanie człowieka.

Oto najczęściej spotykane skutki wymuszonych migracji dla dzieci i ich rodziców:

- **Brak dostępu dzieci do szkół lub pozorny dostęp do szkoły i edukacji** — zakłóca poznawczy i intelektualny rozwój dzieci, a także zaburza ich proces socjalizacji. Edukacja w szkole pełni w życiu uchodźcy ważną rolę w przywracaniu poczucia stabilizacji, przynależności do grupy rówieśniczej oraz rozwoju intelektualnego, emocjonalnego i społecznego. W zależności od tego, w którym momencie swojego życia młody uchodźca doświadcza migracji, pojawiają się u niego różne deficyty i różne potrzeby. Bardzo często te dzieci i młodzież, nie znajdując akceptacji i wsparcia w szkole, poszukują innych, nieraz niebezpiecznych sposobów na to, aby rozładować swój stres i frustrację towarzyszące kontaktom z nową kulturą.
- **Bariera językowa** — towarzysząca zmianie kraju zamieszkania sprawia, że dzieci, młodzież i dorośli czują się niepewnie w kontaktach z gospodarzami. Niepewność ta często przeradza się w lęk, a ten prowadzi do wycofywania się z kontaktów lub do agresji. Dodatkowo w przypadku młodzieży i osób dorosłych wyraźny brak

kompetencji językowych jest powodem silnej frustracji, ponieważ w związku z niemożliwością skutecznego porozumiewania się tracą oni wpływ na swoją sytuację. Osoby nieposługujące się dobrze danym językiem są ponadto odbierane przez otoczenie jako mniej inteligentne i mniej sprawne społecznie. Dla dzieci uczęszczających do szkół brak znajomości języka polskiego lub jego niewystarczająca znajomość staje się barierą w nawiązywaniu kontaktów, rozwiązywaniu nieporozumień, dalszym uczeniu się i pogłębianiu wiedzy z innych przedmiotów.

- **Luka edukacyjna** — w kraju ogarniętym wojną (działaniami zbrojnymi) wiele dzieci nie ma szans korzystać z edukacji na dobrym poziomie, a niektóre w ogóle nie chodzą do szkoły. Skutkuje to pogłębianiem się luki edukacyjnej, zarówno na poziomie konkretnej wiedzy i umiejętności akademickich, które dzieci mogłyby doskonalić w szkole, jak i samej gotowości i motywacji do uczenia się. Częstym problemem jest brak umiejętności abstrakcyjnego myślenia, posługiwania się symbolami, rozumienia poleceń. Dzieci uchodźcy niejednokrotnie nie widzą wartości i sensu w edukacji, przygotowywaniu się do zajęć, odrabianiu prac domowych, otrzymywaniu dobrych ocen czy promocji do następnej klasy.
- **Poczucie tymczasowości** — spowodowane jest brakiem wiedzy i perspektyw co do swojej najbliższej i dalszej przyszłości. Potęguje ono niechęć uchodźców do nauki i szkoły, jako niedającej w ich ocenie żadnych zauważalnych korzyści. Dla wielu rodzin Polska jest nadal krajem tranzytowym. Mimo uniemożliwiających legalny tranzyt uregulowań prawnych, część z nich decyduje się na dalszą drogę do krajów Europy Zachodniej. Inni traktują pobyt w Polsce jako sposób na przeczekaanie trudnej sytuacji w swoim kraju i są w stałej gotowości do powrotu.
- **Wyuczona bezradność** — to przyjęcie postawy bierności wobec wszelkich codziennych zadań, jakie stają przed uchodźcami. Wynika z przeświadczenia uchodźców, że ich los całkowicie znajduje się w rękach innych, a sami nie mają na nic wpływu i bez względu na to, co będą robić, nie potrafią zmienić swojego położenia. Im dłuższy pobyt w ośrodku dla uchodźców, tym większa wyuczona bezradność. Syndrom ten dotyczy przede wszystkim rodziców, ale najstarsze dzieci, które czują już odpowiedzialność za rodzinę, także doświadczają spadku poczucia sprawczości, a co za tym idzie motywacji do działania.
- **Trudności w znalezieniu zatrudnienia** — Ci, którym udało się znaleźć zatrudnienie, pracują na stanowiskach niższych i gorzej opłacanych, niż w krajach rodzinnych. Tego

typu degradacja pod względem statusu społecznego powoduje znaczące obniżenie samooceny i wpływa niekorzystnie na zdrowie psychiczne oraz relacje w rodzinie.

- **Konflikty wewnątrzmażeńskie i międzygeneracyjne** — rodzina stanowi z reguły silny system wsparcia, który pomaga przetrwać najtrudniejszy okres adaptacji do nowej kultury. Jednocześnie często w nowych warunkach pojawia się konflikt międzypokoleniowy, który ma raczej tendencję do nasilania się w nowym środowisku kulturowym. Dzieci zwykle wrastają w nową kulturę szybciej niż dorośli — najczęściej bowiem uczęszczają do szkoły i mają kontakty z rówieśnikami. Kobiety i osoby starsze przechodzą proces akulturacji znacznie wolniej, z uwagi na znacznie większe prawdopodobieństwo izolacji w środowisku domowym. Role rodzinne ulegają degradacji — mężczyźni odpowiedzialni za rodzinę nie są w stanie jej utrzymać i obwiniają się za to. Często to właśnie oni radzą sobie najgorzej z całej rodziny ze skutkami migracji. Ich rola i pozycja znacznie się zmienia: z osoby odpowiedzialnej, decyzyjnej, utrzymującej rodzinę na odpowiednim poziomie finansowym - na biernego odbiorcę rzeczywistości. Kobieta zajmująca się domem i dziećmi pozostaje w swej roli i nie odczuwa tak silnej zmiany. Sytuacja ta jest trudna do zniesienia dla mężczyzn i często powoduje pogłębianie się konfliktów.
- **Syndrom Stresu Pourazowego (PTSD)**- jest to kategoria diagnostyczna obejmująca reakcję człowieka na sytuacje traumatyczne (bolesne i urazowe). Objawy to między innymi: przeżywanie na nowo urazowej sytuacji w natrętnych wspomnieniach i koszmarach sennych, poczucie odrętwienia i przytępienia uczuciowego, chęć odizolowania od innych ludzi. Ponadto występuje również brak reakcji na otoczenie, niezdolność do przeżywania przyjemności, unikanie działań i sytuacji, które mogłyby przypomnieć przeżyty uraz. Może pojawiać się stan nadmiernego pobudzenia z przesadną czujnością, bezsenność lub nadmierna senność, silne stany lękowe, a nawet depresja czy myśli samobójcze. Uchodźcy nierzadko przed wyjazdem doświadczają traumatycznych sytuacji, są świadkami gwałtów czy zabójstw członków rodziny i przyjaciół. Często okazuje się, że kontakt i zaangażowanie rodziców w proces edukacji dziecka jest utrudniony lub niemożliwy ze względu na psychiczną lub fizyczną kondycję rodzica.
- **Żaloba kulturowa** — to cierpienie wywołane wyjazdem z kraju i utratą osób lub rzeczy, które dla uchodźcy były bardzo ważne. Utrata środowiska społeczno-kulturowego kraju rodzinnego jest dla wielu migrantów źródłem silnych i bardzo

trudnych emocji. Wielu z nich, mimo fizycznego funkcjonowania w nowym miejscu, nadal żyje sprawami swojej ojczyzny i bardziej utożsamia się z przeszłością niż przyszłością. Żaloba kulturowa wzmaga niechęć do podejmowania w goszczącym kraju jakichkolwiek wiążących decyzji, np. o podjęciu stałej pracy czy inwestowaniu w edukację dzieci.

- **Syndrom ocalonych** — osoby, które doświadczyły utraty najbliższych osób, przeżywają silną agresję i złość na ten stan rzeczy, poczucie winy za śmierć najbliższych w sytuacji, gdy oni przeżyli. Formą kompensowania tej straty jest częste powracanie we wspomnieniach i rozmowach do wydarzeń i osób pozostawionych w ojczyźnie, oglądanie w nieskończoność starych, ciągle tych samych widokówek, fotografii czy taśm video
- **Pozostawienie niedokończonych spraw** — gwałtowny charakter opuszczenia ojczyzny (ucieczka) sprawia, że wiele ważnych spraw w kraju pochodzenia uchodźcy zostaje niedokończonych — jedną z najważniejszych jest niedopełnienie obowiązku pogrzebania zmarłych i urządzenia stosownych ceremonii. Wywołuje to z jednej strony chęć powrotu do kraju, a z drugiej pogłębia poczucie winy. Dlatego tak ważne dla uchodźców staje się dopełnienie tych ceremonii religijnych w nowym kraju. Jest to forma zamknięcia bolesnego przeżycia z przeszłości i wyzwolenie się od niego. Odblokowuje to również psychologiczną przestrzeń potrzebną do podjęcia zadań w nowym życiu.

2. Charakterystyka najczęściej spotykanych konsekwencji migracji (stres akulturacyjny, strategie akulturacyjne)

Kiedy ludzie przeprowadzają się do kraju z innego kręgu kulturowego, wkraczają w nowy system kulturowy, system odmiennych norm, wartości i zachowań. Może to zaowocować szeregiem nieporozumień, poczuciem dezorientacji, stresem i złością. Moment zetknięcia tych dwóch rozbieżnych systemów w świadomości człowieka i towarzyszące mu uczucia oraz reakcje nazywany jest **szokiem kulturowym**.

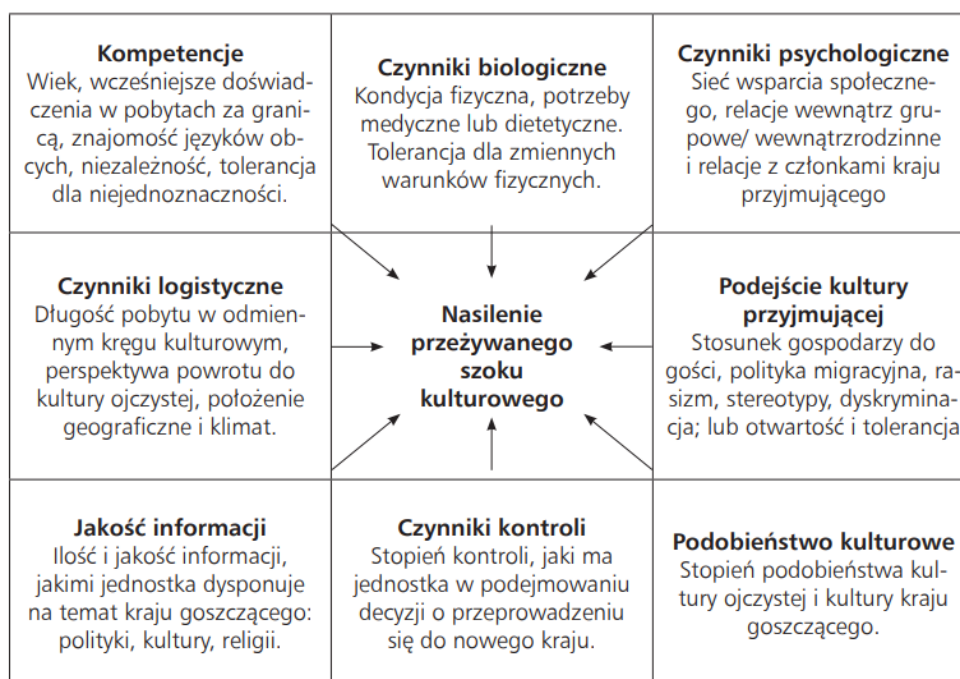
W nowym środowisku kulturowym człowiek jest wystawiony na działanie ogromnej ilości nowych bodźców: inny klimat, więcej lub mniej światła, inną wilgotność powietrza, więcej bodźców akustycznych, zmianę temperatury, inny smak wody i potraw. Ciało jest bombardowane nowymi, nieznanymi bodźcami, co może zaowocować zmęczeniem, bólami

głowy i dolegliwościami żołądkowymi. Ponadto mózg przeładowany nowymi bodźcami i informacjami oraz koniecznością ciągłego ich przetwarzania — też jest przemęczony.

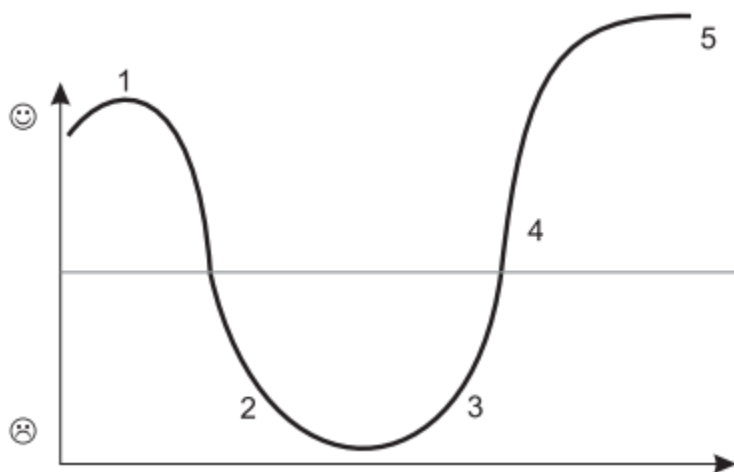
Funkcjonowanie w nowej kulturze wymaga nieustannego wysiłku poznawczego, ciągłego analizowania sytuacji i wyciągania wniosków, interpretowania języka, komunikatów pozawerbalnych i kontekstu społecznego komunikacji. Ta nagła zmiana skutkuje fizycznym, psychicznym i emocjonalnym niżem, a co za tym idzie, chęcią izolacji od kontaktu społecznego.

Zmianie ulega także funkcjonowanie człowieka w społecznej sieci powiązań, zmienia się jego rola. W swoim kraju był ekspertem kulturowym, zaś w nowej kulturze staje się jednostką zależną od innych. Zmuszony jest do pytania o najprostsze sprawy, proszenia o pomoc w codziennych zadaniach. Musi uczyć się zasad życia na nowo, co jest tym trudniejsze, że doskonale opanował już zasady i normy obowiązujące w swojej kulturze. W nowym kontekście kulturowym, przyswojone wcześniej zasady często okazują się bezużyteczne.

Funkcjonowanie psychologiczne człowieka, jego samoocena, tożsamość i zadowolenie z życia są ściśle powiązane z funkcjonowaniem w danym systemie kulturowym. Utrata kontaktu z tym systemem prowadzi do dezorientacji, zagubienia i częstego odczuwania nieadekwatności. Wynikają one z poczucia niezgodności tych dwóch systemów oraz wrażenia, że nowa kultura jest niezgodna z osobistym i kulturowym pojmowaniem dobra, piękna, moralności, logiki czy normalności. Tabela poniżej ilustruje różnorodność czynników, które mają wpływ na to, jak jednostka będzie doświadczać szoku kulturowego.

Dzieci migrantów i uchodźców ciężko przeżywają wejście w nowe środowisko szkolne. Obawiają się kontaktów z kolegami i nauczycielami. Ta sytuacja może niekorzystnie wpływać na ich funkcjonowanie w szkole. Dlatego niezmiernie istotna jest rola nauczyciela, który powinien przygotować uczniów i rodziców na przyjęcie cudzoziemca, a jemu samemu i jego rodzinie zapewnić wsparcie w zrozumieniu niejasnych (dla cudzoziemców) norm naszej kultury. Oto pięcioetapowy schemat przebiegu szoku kulturowego.

Co dzieje się z uczniem na poszczególnych etapach szoku kulturowego i jak można mu wtedy pomóc?

MIESIĄC MIODOWY (1)

Co się dzieje z uczniem? Na tym etapie, nazywanym miesiącem miodowym lub fazą turystyczną, cudzoziemiec jest zaciekawiony i pozytywnie nastawiony do odmienności kulturowej. Nowość zachwyca, intryguje, wywołuje entuzjazm. Z uczniami rozpoczynającymi naukę w nowej szkole jest jednak inaczej. Zmianie szkoły częściej towarzyszą obawy niż ciekawość. Ponadto, najczęściej etap ten w ogóle nie występuje u migrantów przymusowych. Mogą go doświadczać dzieci (czy młodzież), które z własnej woli, wspólnie z rodziną, postanowiły przenieść się do innego kraju i tam szukać inspiracji oraz uczyć się innej kultury.

Jak mu pomóc?

- Warto cieszyć się razem z uczniem, ale też urealniać otaczający świat, tj. przekazywać rzetelne informacje o zasadach panujących w szkole i w kulturze kraju.
- Zachęcać do nawiązywania pozytywnych relacji z lokalną społecznością i kontaktów z innymi uczniami.

PIERWSZA FAZA SZOKU (2)

Co się dzieje z uczniem? Rzeczywistość okazuje się bardziej zaskakująca, a odmiennosc zdecydowanie bardziej przeszkadza i irytuje, niż cieszy. Codzienne pomyłki i nieporozumienia kulturowe powodują silną frustrację i złość na siebie samego. Skutkuje to wycofaniem z życia szkolnego, niechęcią do nawiązywania kontaktów.

Jak mu pomóc?

- Okazać swoją gotowość do pomocy.
- Wspierać częstymi rozmowami.
- Dać się „wygadać”, wylać żale i frustrację.
- Wyjaśnić, że tego typu odczucia są naturalne i doświadcza ich większość uchodźców w nowym kraju.
- Zapewnić, iż ten etap minie i pozwoli mu lepiej funkcjonować w nowej kulturze.
- Zaakceptować sceptycyzm i nieufność wobec nowych norm i wartości, ale też wyjaśniać je i przybliżać.
- Wspólnie poszukiwać kulturowych obszarów porozumienia (elementów podobnych, łączących obie kultury).
- Poprosić o pomoc rówieśnika — uchodźcę, który już sobie poradził z szokiem kulturowym. Taki ekspert z własnej kultury będzie dla nowego ucznia ogromnym wsparciem.

DRUGA FAZA SZOKU (3)

Co się dzieje z uczniem? Funkcjonowanie w odmiennym kręgu kulturowym jest bolesne i wyczerpujące. Silne wyczerpanie fizyczne i psychiczne może skutkować osłabieniem i skłonnością do chorób. Zmienia się ukierunkowanie złości i agresji z siebie samego na „nich”. Dominuje przekonanie, że to „oni”, czyli członkowie społeczeństwa przyjmującego, są źli, nieodpowiednio się zachowują i są wobec mnie niechętni. Mogą się zdarzać wybuchy złości i agresji przeciwko uczniom z grupy większościowej.

Jak mu pomóc?

- Nie potępiać niechęci i złości wobec innych uczniów.
- Zachęcać do innego sposobu wyładowania agresji, np. poprzez uprawianie sportu.
- Okazywać zrozumienie dla odczuć i wątpliwości pojawiających się na tym etapie.
- Wyjaśniać powszechność i naturalność takiego stanu, tłumacząc, że wszyscy silniej lub słabiej doświadczają szoku kulturowego.

- Uspokajać, wyjaśniając, że ten etap wkrótce minie, ale jest ważnym doświadczeniem kształującym tożsamość kulturową.
- Zachęcić do kontaktu z „pozytywnymi” osobami — psychologiem, przyjacielem.
- Wskazywać dotychczasowe osiągnięcia ucznia w funkcjonowaniu w nowym kraju.
- Odsunąć w czasie działania wymagające skupienia i stabilności emocjonalnej: testy, egzaminy, zaliczenia.

ZROZUMIENIE (4)

Co się dzieje z uczniem? Rozpoczyna się okres stabilizacji emocjonalnej i społecznej. Uczeń zna już plusy i minusy funkcjonowania w nowej kulturze i odzyskuje siły, poczucie kontroli i adekwatności kulturowej. Młody uchodźca zyskuje także zdrowy dystans do swojej i nowej kultury. Powraca chęć do nawiązywania i podtrzymywania kontaktów społecznych. Poprawia się też kondycja psychofizyczna, zdolność koncentracji i wydolność poznawcza dziecka.

Jak mu pomóc?

- Współuczestniczyć w powrocie do dobrego samopoczucia.
- Podkreślać kompetencje społeczne i międzykulturowe ucznia.
- Zachęcać do wyciągania wniosków z przebytych doświadczeń.
- Motywować do wytężonej pracy, żeby nie narastały zaległości w nauce związane ze znacznym spadkiem formy doświadczanym na poprzednim etapie.
- Wspierać w pogłębianiu kontaktów i więzi z innymi uczniami.

KOMPETENCJA MIĘDZYKULTUROWA (5)

Co się dzieje z uczniem? W wyniku poprzednich doświadczeń wykształca się umiejętność zdrowego i efektywnego funkcjonowania w obu kontekstach kulturowych. Wraca poczucie stabilności i bezpieczeństwa. Uczeń swobodnie czuje się zarówno w swojej, jak i w nowej kulturze — jest świadomy różnic i podobieństw kulturowych.

Jak mu pomóc?

- Uzmysłować uczniowi, czego dokonał.
- Docenić jego wysiłek i rozwój.
- Zachęcić go do wspierania innych uczniów borykających się z trudnościami adaptacyjnymi.
- Skoncentrować się na jego postępach w nauce, rozwijaniu zainteresowań pozaszkolnych: sportowych, artystycznych, społecznych.

Stres akulturacyjny jest naturalnym zjawiskiem związanym z migracjami. Dla wielu migrantów bywa on ciężkim i trudnym doświadczeniem, zniechęcającym do podejmowania wysiłku integracji. Zaprezentowany powyżej model wyraźnie pokazuje jednak jego pozytywny i edukacyjny charakter. Niezwykle ważne jest przy tym wsparcie ze strony nauczyciela opiekującego się uczniem cudzoziemskim w szkole i wskazanie mu, jak radzić sobie na poszczególnych etapach, by szczęśliwie dotrzeć do etapu kompetencji międzykulturowej. Umiejętność przejścia przez etapy stresu akulturacyjnego i wyciągnięcia z tego procesu pozytywnych wniosków, przybliżają uchodźcę do integracji — czyli najzdrowszej i najbardziej konstruktywnej strategii funkcjonowania w nowym środowisku kulturowym.

Wchodzenie w odmienny krąg kulturowy to proces nazywany akulturacją. W zetknięciu z odmiennością kulturową, a zwłaszcza przy dłuższym pobycie w kręgu odmiennym kulturowo — migranci wybierają różne strategie akulturacyjne. W toku codziennych wydarzeń i swoich reakcji na otoczenie uchodźcy podejmują decyzję, w jakim stopniu chcą podtrzymywać swoją rodzimą kulturę, a na ile przyswajać elementy nowego systemu kulturowego. Nie mniej ważny w tym procesie jest właśnie sposób przyjęcia ich przez społeczeństwo goszczące. Może ono zachęcać cudzoziemców do włączania się i współtworzenia społeczności lub wyraźnie zniechęcać ich do integracji.

Podtrzymywanie swojej kultury i tożsamości w nowym kraju rozumiane jest jako:

- uczenie się / chęć uczenia dzieci ojczystego języka,
- utrzymywanie kontaktu z rodakami,
- słuchanie swojej narodowej muzyki, oglądanie programów TV,
- obchodzenie swoich narodowych i religijnych świąt,
- przyrządzanie/ jedzenie swoich potraw narodowych,
- przekonanie o wartościowości swojej kultury narodowej/ etnicznej.

Natomiast przyswajanie kultury kraju goszczącego to:

- nawiązywanie i utrzymywanie kontaktu z Polakami,
- uczenie się / chęć uczenia dzieci języka polskiego,
- słuchanie polskiej muzyki, oglądanie polskich programów TV,
- obchodzenie polskich narodowych i religijnych świąt,
- przyrządzanie/ jedzenie polskich potraw,

- przekonanie o wartości kultury polskiej.

Tabela poniżej ilustruje cztery możliwe strategie wynikające z nastawienia do kultury rodzimej i kultury kraju goszczącego.

Czy warto zachować i podtrzymywać swoją kulturę i tożsamość?			
	TAK	NIE	
Czy warto przyswajać polską kulturę i tożsamość?	TAK	<p>INTEGRACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • połączenie cech i wartości dwóch kultur; • bazuje na poczuciu wzajemnej akceptacji kultur; • każdorazowo podejmowana jest decyzja, z którego kręgu kulturowego zaczerpnąć sposoby radzenia sobie z daną sytuacją; • jest to optymalna strategia z punktu widzenia zdrowego funkcjonowania jednostki w społeczeństwie. 	<p>ASYMILACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • odrzucenie wartości kultury ojczystej i przyswojenie nowych norm i wartości; • bazuje zazwyczaj na chęci osiągnięcia dobrej pozycji w społeczeństwie niechętnym odmienności; • polega na jak najpełniejszym dopasowaniu się do otoczenia; • prowadzi do zniszczenia korzeni, a tym samym do utraty poczucia stabilności; • utrudnia wchodzenie jednostki do społeczeństwa.
	NIE	<p>SEPARACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • oddzielenie od kultury polskiej i kultywowanie swoich tradycji ojczystych; • wynika z chęci zachowania tradycyjnego stylu życia i obrony tradycyjnych wartości; • wiąże się z odbiorem kultury kraju przyjmującego jako mniej wartościowej; • często jest skutkiem traktowania przybyszów w nieprzyjazny sposób, a ich kultury jako mało wartościowej. 	<p>MARGINALIZACJA</p> <ul style="list-style-type: none"> • odrzucenie norm i wartości obu kultur; • spowodowana utratą kontaktu ze swoją grupą i niechęcią wobec nowych kontaktów; • prowadzi do poczucia alienacji i utraty tożsamości; • często jej skutkiem są zaburzenia psychiczne; • może też prowadzić do zachowań kryminogennych.

VIII . ANALIZA SYTUACJI SZKOŁY – PROBLEMY, ZAGROŻENIA.

Oszacowanie problemu należy rozpocząć od ustalenia, kogo objąć badaniami i jak liczna powinna być ta grupa. Diagnoza często dotyczy funkcjonowania całego środowiska szkolnego – uczniów, nauczycieli, rodziców. Do oceny zagrożeń można wykorzystać różnorodne narzędzia diagnostyczne. Wśród powszechnie stosowanych można wskazać: obserwacje, wywiad, ankietę, socjometria, analiza dokumentacji szkolnej.

Zespół wychowawczy podejmując próbę analizy sytuacji szkoły posiłkował się głównie badaniami ankietowanymi. Jednak w ramach rekomendacji i planowania działań nie zabrakło także analizy dokumentacji szkolnej, czy szerszych badań podawanych przez

wyspecjalizowane placówki badawcze (Centrum Badania Opinii Społecznej, Europejski Program Badań Ankietowych w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Innych Substancji Psychoaktywnych, inne.). Szczegółowa i aktualna analiza badawcza potrzeb uczniów znajduje się w załączniku do dokumentu i znajduje się na końcu.

VIII . PLAN DZIAŁAŃ WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH

Podstawowym miejscem oddziaływania i realizacji programu jest klasa. Zespół taki ma za zadanie wspólnie zdobywać wiedzę z zakresu poszczególnych przedmiotów oraz umiejętności niezbędne w życiu człowieka. Tak jak w każdej grupie społecznej, tak również w zespole klasowym mają miejsce różnorakie relacje koleżeńskie, charakteryzujące się dynamizmem, towarzyszącymi im emocjami, wzajemnym oddziaływaniem, wykonywaniem wspólnych zadań, pracą, wysiłkiem intelektualnym, a także obejmujące rekreację i zabawę. Wszystkie te elementy mają charakter wychowawczy i określają środowisko, w którym dokonuje się wychowanie. Wychowawca sprawuje pieczę nad środowiskiem klasowym, a posługując się wiedzą i autorytetem – kieruje całym zespołem, z uwzględnieniem cech indywidualnych każdego z wychowanków.

Cele wychowawcze przekładają się bezpośrednio na zadania wychowawcze. Aby osiągnąć niżej określone cele, należy stosować odpowiednie środki działania, uwzględniając wiele czynników, okoliczności, a także odpowiednią strategię działania. Cele wychowawcze mogą być osiągnięte albo nie. W wypadku braku osiągnięć należy weryfikować zadania wychowawcze i ponownie dostosować do poniższych założeń programowych: tak jednostkowej danego ucznia, jak i zbiorowej sytuacji środowiska uczniowskiego.

1. Sfera fizyczna (bezpieczeństwo, zdrowie, edukacja zdrowotna)

- Uczeń dba o bezpieczeństwo i zdrowie swoje i innych osób w szkole i poza nią.
- Uczeń ma niezbędną wiedzę w obszarze zachowań ryzykownych młodzieży i wie, jak można się przed nimi uchronić oraz gdzie szukać pomocy i wsparcia.
- Uczeń wie, czym jest zdrowy styl życia (m.in. odżywianie, ruch, higiena pracy i nauki).
- Uczeń zna podstawowe zasady udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.
- Uczeń potrafi konstruktywnie zarządzać swoim czasem w szkole i czasem wolnym.

2. Sfera psychiczna (rozwój poznawczy i emocjonalny)

- Uczeń wie, jak radzić sobie w sytuacjach trudnych.
- Uczeń ukierunkowuje swoje zainteresowania.
- Uczeń wie, jak nawiązywać zdrowe i bliskie więzi z innymi osobami.
- Uczeń wie, jak budować poczucie własnej wartości.
- Uczeń jest świadomy konsekwencji swoich wyborów, decyzji, swojego zachowania.

3. Sfera społeczna (relacje, kultura, kształtowanie postaw)

- Uczeń wyraża swoje poglądy w sposób akceptowany społecznie.
- Uczeń prawidłowo funkcjonuje w rolach społecznych.
- Uczeń zna zasady bezpiecznego poruszania się w środowisku internetowym.
- Uczeń potrafi współdziałać w grupie.
- Uczeń potrafi tworzyć międzynarodowe relacje oparte na wzajemnym szacunku, tolerancji i zaufaniu.

4. Sfera aksjologiczna

- Uczeń zna wartości ważne w życiu, posiada hierarchię tych wartości i nią się kieruje.
- Uczeń przestrzega zasad kulturalnego zachowania się.
- Uczeń zna tradycje, szanuje dobra kultury i symbole narodowe.

Sfera fizyczna					
Cele	Zad. profil. – wychow.	Treści i formy	Odpowiedzialność	Termin realizacji	Oczekiwane efekty
Kształtowanie w uczniach odpowiedzialności za zdrowie, promocja zdrowego trybu życia.	Kształtowanie postawy prozdrowotnej.	w ramach lekcji zgodnie z podstawą programową i z wykorzystaniem TIK	wszyscy nauczyciele wg przydzielonych zadań (programy nauczania, kalendarz imprez i uroczystości szkolnych, plan pracy pedagoga, psychologa i biblioteki szkolnej)	cały rok szkolny wg kalendarium roku szkolnego	Uczeń rozumie rolę, jaką odgrywa aktywność fizyczna.
	Rozwijanie wiedzy uczniów dotyczącej higieny zdrowia fizycznego.	w ramach imprez i wydarzeń szkolnych zgodnie z kalendarzem imprez i uroczystości szkolnych			Uczeń potrafi zorganizować aktywny wypoczynek.
	Popularyzowanie ćwiczeń gimnastycznych (różnych aktywności sportowych) i udziału w lekcjach W-F.	aktywny wypoczynek na terenie szkoły w ramach propagowania kultury fizycznej i sportu			Uczeń potrafi chronić swoje zdrowie i rozumie korzyści płynące z profilaktyki.
	Organizowanie aktywnych przerw śródlekcyjnych.	zdrowy asortyment w sklepiku szkolnym			Uczeń ma świadomość ekologiczną.
	Rozwijanie świadomości ekologicznej.	organizacja wycieczek udział w zawodach sportowych (np. w licealiadzie)			Uczeń potrafi udzielić pierwszej pomocy. Uczeń zna konsekwencje zachowań ryzykownych.
Zapewnienie bezpiecznego i higienicznego funkcjonowania ucznia w szkolne i poza nią (wypoczynku i spędzania wolnego czasu).	Wspieranie w organizowaniu dnia z podziałem na pracę i wypoczynek.	lekcje edukacji dla bezpieczeństwa próbne alarmy	szkolny zespół kryzysowy nauczyciel edb	cały rok szkolny	Uczeń zna i stosuje zasady BHP w szkole i poza nią
	Kształtowanie nawyków prawidłowego zachowania się w sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu.	lekcje wychowawcze lekcje W-F	szkolna służba medyczna		Uczeń potrafi zorganizować sobie dzień, uwzględniając

	Zdobywanie umiejętności udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.	zajęcia szkolnej służby medycznej	wszyscy nauczyciele wg przydzielonych zadań		czas na pracę i wypoczynek.
Podnoszenie świadomości związanej ze zjawiskiem przemocy oraz innymi zagrożeniami środowiska młodzieżowego.	Zwiększenie świadomości na temat zjawiska przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, materialnej) z uwzględnieniem przemocy w Internecie (np. stalking).				
	Zwiększenie świadomości na temat uzależnień od substancji psychoaktywnych oraz czynności (współczesne uzależnienia).	materiały edukacyjne dostępne u pedagoga/psychologa oraz w bibliotece	wychowawcy klas		Uczeń wie, jak rozpoznać i jak radzić sobie ze zjawiskiem przemocy.
	Wspieranie rodziców/opiekunów i nauczycieli – dostarczanie najbardziej aktualnej wiedzy (psychoedukacja).	zajęcia psychoprofilaktyczne lekcje wychowawcze spotkania dla rodziców	pedagog/psycholog dyrekcja szkoły	cały rok szkolny	Uczeń zna konsekwencje zażywania substancji psychoaktywnych, a także zna współczesne uzależnienia.
	Kształtowanie umiejętności rozpoznawania symptomów zagrożeń i przeciwdziałania im - profilaktyka zachowań ryzykownych w świecie rzeczywistym i wirtualnym.	dyżury w ramach konsultacji dla rodziców			
Sfera psychiczna					

Rozwijanie inteligencji emocjonalnej.	Rozwijanie umiejętności wyrażania emocji i radzenia sobie z emocjami.	zajęcia psychoprofilaktyczne			Uczeń ukierunkowuje swoje zainteresowania.
	Rozwijanie poczucia własnej wartości.	lekcje wychowawcze			Uczeń wie, jak nawiązywać zdrowe i bliskie więzi z innymi osobami.
	Kształtowanie wrażliwości emocjonalnej (empatii).	uczenie przez modelowanie postaw	psycholog pedagog		Uczeń jest świadomy konsekwencji swoich wyborów, decyzji, swojego zachowania.
	Doskonalenie umiejętności tworzenia relacji opartych na wzajemnym szacunku, zrozumieniu, akceptacji, tolerancji, zaangażowaniu.	współpraca ze środowiskiem lokalnym (instytucje, organizacje, uczelnie)	społeczność szkolna	cały rok szkolny	Uczeń jest empatyczny.
Rozwijanie inteligencji poznawczej.	Wzbudzanie motywacji wewnętrznej do nauki.	koła zainteresowań	opiekunowie kół zainteresowań	cały rok szkolny	Uczeń systematycznie uczestniczy w zajęciach lekcyjnych.
	Rozbudzanie zainteresowań, pasji i talentów.	lekcje wychowawcze	wychowawcy i nauczyciele		Uczeń dzieli się swoimi zainteresowaniami.
	Rozwijanie postawy twórczej i ciekawości świata.	spotkania z ciekawymi ludźmi	dyrekcja szkoły		Uczeń wykazuje inicjatywę.
Doskonalenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych	Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze stresem.	lekcje wychowawcze		cały rok szkolny	Uczeń wie, jak radzić sobie w sytuacjach trudnych.
	Rozwijanie umiejętności stosowania różnych form komunikacji (porozumienie bez przemocy, mediacje, negocjacje, inne).	zajęcia psychoedukacyjne materiały edukacyjne dostępne u pedagoga/psychologa	wychowawcy klas pedagog/psycholog		Uczeń zna zasady konstruktywnej komunikacji.
	Rozpowszechnianie wiedzy na temat możliwości uzyskania wsparcia w szkole i poza	współpraca z instytucjami i organizacjami	dyrekcja szkoły		Uczeń wie, gdzie szukać pomocy.

	nią (instytucje, organizacje).				
Sfera społeczna					
Doskonalenie umiejętności tworzenia właściwych relacji między członkami społeczności szkolnej.	Integracja zespołu klasowego.	rajd integracyjny			
	Rozwijanie umiejętności współdziałania w grupie.	wycieczki			Uczeń czuje się dobrze w klasie i szkole.
	Rozwijanie umiejętności komunikacji społecznej.	zajęcia psychoprofilaktyczne	wszyscy nauczyciele wg przydzielonych zadań	cały rok szkolny	Uczeń pracuje w grupie.
	Budowanie dobrego klimatu szkoły (pozytywnej atmosfery w społeczności szkolnej)	wydarzenia i akcje zgodnie z kalendarzem imprez	psycholog		W szkole panuje dobry klimat.
	Współpraca z rodzicami.	zebrania z rodzicami, konsultacje	pedagog		Wysoka frekwencja podczas zebrań z rodzicami.
Rozwijanie umiejętności krytycznego i autonomicznego myślenia. Prezentowanie swojego stanowiska.	Rozwijanie asertywności (umiejętności wyrażania własnego zdania z szacunkiem dla siebie i innych)				Uczeń wyraża swoje zdanie z szacunkiem dla siebie i innych.
	Rozwijanie umiejętności autoprezentacji.	lekcje wychowawcze	wychowawcy	cały rok szkolny	Uczeń potrafi przedstawić swoje stanowisko.
	Krytyczny odbiór mediów i bezpieczne poruszanie się w środowisku Internetu.	lekcje przedmiotowe	opiekun samorządu		Uczeń bezpiecznie porusza się w Internecie, ma świadomość jego zagrożeń i konsekwencji.
	Zachęcanie uczniów do aktywności i samorządności.	debaty działalność SU			Uczeń uczestniczy w działaniach SU.

Kształtowanie właściwych norm i wzorców zachowań społecznych	Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się z uwzględnieniem miejsca i sytuacji.	akcje charytatywne działalność wolontariatu pomoc koleżeńska znajomość Statutu uroczystości szkolne	opiekun wolontariatu nauczyciele dyrekcja szkoły	cały rok szkolny	Uczeń wie, jak się zachować stosownie do sytuacji i miejsca.
	Kształtowanie postawy altruistycznej				Uczniowie chętnie angażują się w pracę wolontariatu.
	Znajomość praw i obowiązków ucznia				Uczniowie organizują pomoc koleżeńską.
	Kształtowanie postawy odpowiedzialności. Rozbudzanie szacunku do pracy własnej i innych – poznawanie i docenianie efektów pracy. Kształtowanie kultury osobistej poprzez zwracanie uwagi na kulturę słowa, strój, sposób bycia, reagowanie na przejawy agresji.				Uczeń zna prawo szkolne. Uczeń czuje się odpowiedzialny za mienie społeczne, prywatne, szkolne. Uczeń czuje się odpowiedzialny za środowisko naturalne.
Sfera aksjologiczna					
Kształtowanie wartości opisujących osobę: godności, rozumności, mądrości, wolności, odpowiedzialności i miłości.	Uczeń poznaje wartości ważne w życiu.	lekcje wg programu nauczania	cała społeczność szkolna	cały rok szkolny	Uczeń zna wartości ważne w życiu.
	Wspieranie ucznia w ustalaniu własnej hierarchii wartości.				Uczeń posiada hierarchię wartości i nią się kieruje.
	Stwarzanie środowiska sprzyjającego życiu w zgodzie z przyjętymi wartościami.				
Kształtowanie wartości uniwersalnych:	Uczeń poznaje wartości uniwersalne.	lekcje wg programu nauczania	cała społeczność szkolna	cały rok szkolny	Uczeń zna wartości uniwersalne i żyje zgodnie z nimi.

prawdy, piękna, dobra.	Stwarzanie środowiska umożliwiającego obcowanie z prawdą, pięknem i dobrem.				
Kształtowanie postaw patriotycznych.	Poznanie przejawów patriotyzmu dawniej i współcześnie.	lekcje historii i WOS udział pocztu sztandarowego w uroczystościach państwowych, regionalnych i szkolnych	nauczyciele opiekun pocztu sztandarowego	cały rok szkolny	Uczeń zna i rozpoznaje postawy patriotyczne.
Pielęgnowanie tradycji i szacunku dla symboli narodowych.	Zwracanie uwagi na wartość dóbr kultury jako ważnego elementu tożsamości narodowej.	udział w uroczystościach szkolnych udział pocztu sztandarowego w lokalnych i państwowych uroczystościach spotkania z „żywą” historią	wszyscy nauczyciele wg przydzielonych zadań opiekun pocztu sztandarowego nauczyciele historii	cały rok szkolny	Uczeń zna i szanuje tradycje, dobra kultury oraz symbole narodowe. Uczeń aktywnie uczestniczy w uroczystościach szkolnych, lokalnych i państwowych.

**Powyższy Program Wychowawczo-profilaktyczny został opracowany przez
Zespół Wychowawczy i Radę Rodziców XII Liceum Ogólnokształcącego.
Uchwalony dnia 30 września 2024r.**

Przewodnicząca Samorządu Uczniowskiego

Przewodniczący Rady Rodziców

Przewodniczący Zespołu Wychowawczego

Dyrektor

EWALUACJA 2024
Program wychowawczo-profilaktyczny
XII Liceum Ogólnokształcące im. M. Skłodowskiej-Curie

I. KLASY PIERWSZE

1. Ocena wakacji

- **Średnia ocena:** 4,69 (na skali od 1 do 6)
- Uczniowie ogólnie ocenili swoje wakacje bardzo pozytywnie. Większość uczniów była zadowolona ze spędzonego czasu, co może wskazywać na dobrą regenerację przed nowym rokiem szkolnym.

2. Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu

- **Średnia ocena:** 3,85 (na skali od 1 do 6)
- Wyniki wskazują na to, że uczniowie czują się umiarkowanie dobrze. Ocena samopoczucia oscyluje wokół średniej, co może wskazywać na zmienne nastroje lub początki adaptacji do nowego roku szkolnego.

3. Tematy na lekcje wychowawcze

- Najczęściej wybierane tematy:
 - **Integracja klasy**
 - **Zainteresowania**
 - **Wspólne wydarzenia klasowe**
- **Najczęściej pojawiająca się odpowiedź:** 7 uczniów wskazało na potrzebę większej integracji oraz omawiania zainteresowań uczniów podczas godzin wychowawczych.
- **Inne odpowiedzi:** Również pojawiały się propozycje dotyczące zdrowia psychicznego, radzenia sobie ze stresem, relacji interpersonalnych oraz szeroko pojętego rozwoju osobistego.

4. Propozycje zajęć realizujących powyższe tematy

- Tylko 10 uczniów podzieliło się swoimi pomysłami na zajęcia, co stanowi mniejszość, ale może być wartościowe dla dalszego planowania.
- **Najciekawsze propozycje:**
 - **Zajęcia kreatywne** – uczniowie sugerowali projekty artystyczne, warsztaty w terenie oraz różnorodne aktywności manualne.
 - **Projekty integracyjne** – uczniowie zaproponowali warsztaty z integracji, w tym aktywności grupowe, które pomogłyby lepiej poznać klasę.
 - **Ranking tematów:**
 - **Wspólne wydarzenia klasowe** – 62 wskazania
 - **Integracja klasy** – 59 wskazań

- **Zainteresowania** – 50 wskazań
- **Praca dla nastolatków** – 48 wskazań
- **Stres** – 37 wskazań

5. Substancje psychoaktywne (marihuana, inne narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia się, alkohol, papierosy)

- W pytaniach dotyczących marihuany, innych narkotyków, dopalaczy, leków w celu odurzenia, alkoholu oraz papierosów, dominującą odpowiedzią była: **"Nie zażywam / nie palę w ogóle."**
 - **Marihuana:** Zdecydowana większość uczniów (blisko 90%) odpowiedziała, że nie miała kontaktu z marihuaną.
 - **Inne narkotyki:** Podobnie, większość uczniów zadeklarowała brak kontaktu z innymi narkotykami.
 - **Dopalacze i leki w celu odurzenia:** Brak kontaktu z dopalaczami oraz lekami psychoaktywnymi jest pozytywnym sygnałem zdrowotnym.
 - **Alkohol i papierosy:** Większość uczniów również zadeklarowała brak kontaktu z alkoholem i papierosami, co może wskazywać na zdrowy styl życia.

6. Osoby, z którymi uczniowie mogą porozmawiać o swoich problemach

- **Najczęściej wybierane osoby:** Matka, ojciec oraz przyjaciel. Najczęściej pojawiającą się kombinacją była matka, ojciec i przyjaciel (9 osób).
 - **Rodzina:** Uczniowie głównie polegają na rodzinie, szczególnie rodzicach, gdy mają problemy.
 - **Przyjaciele:** Przyjaciele również odgrywają ważną rolę jako wsparcie emocjonalne.
 - **Wsparcie specjalistyczne:** Niektórzy uczniowie wskazali na możliwość porozmawiania z psychologiem lub psychoterapeutą, co może wskazywać na potrzebę dostępu do specjalistycznej pomocy.

7. Korzystanie z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą

- **Najczęstsza odpowiedź:** "Nie, bo nie było takiej potrzeby" (65 uczniów).
 - Tylko niewielka liczba uczniów (mniej niż 25%) korzystała z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą, co może oznaczać, że większość uczniów radzi sobie dobrze bez specjalistycznej pomocy. Jednakże warto zwrócić uwagę na tych, którzy wskazali na konieczność takiej pomocy.

8. Ocena samopoczucia w szkole

- **Średnia ocena:** 4,5 (na skali od 1 do 6)
 - Uczniowie ogólnie czują się dobrze w szkole, choć wyniki sugerują, że niektóre osoby mogą potrzebować większego wsparcia, aby lepiej się zaadaptować.

9. Wolne wnioski

- Zaledwie 13 uczniów podzieliło się swoimi wnioskami. Większość odpowiedzi dotyczyła osobistych problemów zdrowotnych lub sugestii dotyczących organizacji zajęć.
 - **Przykłady:** Jeden z uczniów podkreślił, że z powodu choroby czuł się gorzej podczas jednego z pytań. Inni podzielili się drobnymi sugestiami dotyczącymi poprawy komfortu w szkole.

Podsumowanie

Ankieta dostarczyła wielu cennych informacji na temat potrzeb i samopoczucia uczniów klas pierwszych. Wyniki sugerują, że uczniowie są ogólnie zadowoleni ze swoich wakacji i dobrze czują się w szkole, ale istnieją pewne obszary, które wymagają uwagi, zwłaszcza w kontekście wsparcia emocjonalnego i organizacji zajęć wychowawczych.

II. KLASY DRUGIE

1. Ocena wakacji

- **Średnia ocena:** 4,74 (na skali od 1 do 6)
- Z 132 odpowiedzi, uczniowie ogólnie ocenili swoje wakacje jako bardzo udane. Pozytywne doświadczenia wakacyjne dominowały, co może sugerować, że uczniowie mieli czas na odpoczynek i regenerację.
- **Dominująca ocena:** Większość ocen oscylowała wokół wartości 5 i 6, co wskazuje na ogólnie wysoki poziom zadowolenia.

2. Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu

- **Średnia ocena:** 3,48 (na skali od 1 do 6)
- W przypadku samopoczucia w ostatnim tygodniu, średnia ocena wynosiła 3,48, co oznacza, że uczniowie odczuwali umiarkowane samopoczucie, jednak dalekie od idealnego.
- **Rozkład ocen:** Duża część uczniów wskazała średnie oceny (3 lub 4), co może być oznaką adaptacji do szkolnego życia po wakacjach, stresu związanego z nowymi obowiązkami lub problemami osobistymi.

3. Tematy na lekcje wychowawcze

- **Najczęściej wybierane tematy:**
 - **Integracja klasy:** 7 uczniów podkreśliło potrzebę większej integracji, co może wynikać z poczucia osamotnienia lub braku więzi w grupie.

- **Wspólne wydarzenia klasowe:** Uczniowie wyrażają chęć organizacji wydarzeń klasowych, co sugeruje, że chcą aktywnie spędzać czas razem, budując więzi i przyjaźnie.
- **Pozostałe odpowiedzi:** Tematy związane z problemami emocjonalnymi, zarządzaniem stresem oraz tematami zdrowotnymi, takimi jak zdrowie psychiczne, również pojawiły się w odpowiedziach, co może sugerować rosnącą świadomość na temat tych kwestii wśród młodzieży.
- **Ranking tematów klasy pierwsze**
 - **Integracja klasy** – 71 wskazań
 - **Wspólne wydarzenia klasowe** – 67 wskazań
 - **Zainteresowania** – 60 wskazań
 - **Stres** – 55 wskazań
 - **Zdrowie psychiczne** – 43 wskazania

4. Propozycje zajęć realizujących powyższe tematy

- **18 odpowiedzi:** Uczniowie przedstawili różnorodne propozycje zajęć mających na celu realizację powyższych tematów.
- **Najpopularniejsze pomysły:**
 - **Warsztaty integracyjne:** Uczniowie sugerują więcej zajęć grupowych, warsztatów, które będą sprzyjać budowaniu więzi między rówieśnikami.
 - **Zajęcia praktyczne:** Propozycje dotyczące organizowania projektów grupowych, warsztatów artystycznych oraz zajęć w terenie były szczególnie często podkreślane.
 - **Wsparcie zdrowia psychicznego:** Kilku uczniów zasugerowało więcej warsztatów na temat radzenia sobie ze stresem i emocjami, co świadczy o potrzebie większego wsparcia w tej sferze.

5. Substancje psychoaktywne (marihuana, inne narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia się, alkohol, papierosy)

- **Marihuana:** Większość uczniów (około 90%) zadeklarowała, że nie ma kontaktu z marihuaną, co jest pozytywnym wskaźnikiem w kwestii zdrowia młodzieży.
- **Inne narkotyki i dopalacze:** Również w tej kategorii większość uczniów odpowiedziała, że nie używa substancji psychoaktywnych. Uczniowie wykazują zdrowe podejście do tych substancji.
- **Leki w celu odurzenia:** Prawie wszyscy uczniowie zadeklarowali brak używania leków w celu odurzenia, co jest kolejnym pozytywnym wynikiem.
- **Alkohol:** Większość uczniów zadeklarowała brak spożycia alkoholu, choć niewielka grupa przyznała, że okazjonalnie sięga po alkohol.
- **Papierosy:** Zdecydowana większość uczniów nie pali papierosów, co jest pozytywnym trendem zdrowotnym.

6. Osoby, z którymi uczniowie mogą rozmawiać o swoich problemach

- **Najczęściej wybierane osoby:** Matka, ojciec, rodzeństwo oraz przyjaciel były najczęściej wskazywanymi osobami, z którymi uczniowie mogą otwarcie rozmawiać o swoich problemach.
- **Rozkład odpowiedzi:**
 - 8 uczniów wskazało kombinację „matka, ojciec, rodzeństwo, przyjaciel”, co sugeruje, że rodzina i przyjaciele są kluczowym wsparciem emocjonalnym.
 - **Psycholog:** Część uczniów wskazała psychologa lub psychoterapeutę jako osobę, z którą mogą porozmawiać o swoich problemach, co może wskazywać na większą potrzebę dostępu do specjalistycznej pomocy.

7. Korzystanie z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą

- **Najczęstsza odpowiedź:** "Nie, bo nie było takiej potrzeby" (92 uczniów).
 - Większość uczniów nie korzystała z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą. Oznacza to, że większość uczniów radzi sobie bez specjalistycznej pomocy, jednak istnieje pewna grupa (około 30%), która mogła z takiej pomocy skorzystać.
- **Wsparcie psychologiczne:** Należy zauważyć, że część uczniów skorzystała z doraźnych konsultacji z psychologiem lub psychiatrą, co może wskazywać na potrzebę zwiększenia dostępności takiej pomocy.

8. Ocena samopoczucia w szkole

- **Średnia ocena:** 4,12 (na skali od 1 do 6)
- Uczniowie czują się raczej dobrze w szkole, choć oceny są niższe w porównaniu z oceną wakacji.
- **Szczegóły:** Uczniowie, którzy zgłosili trudności z samopoczuciem w szkole, najczęściej odnosili się do problemów z integracją, atmosferą w klasie lub nadmiarem obowiązków.

9. Wolne wnioski

- **22 odpowiedzi:** 22 uczniów podzieliło się swoimi uwagami w sekcji na wolne wnioski. Uwagi te dotyczyły przede wszystkim organizacji zajęć oraz atmosfery w szkole.
- **Często pojawiające się wnioski:**
 - **Problemy zdrowotne:** Część uczniów wspomniała o problemach zdrowotnych, które wpływają na ich samopoczucie w szkole.
 - **Zajęcia praktyczne:** Wnioski dotyczące organizacji większej ilości zajęć praktycznych i warsztatów były często powtarzane, co wskazuje na potrzebę bardziej angażujących form nauczania.
 - **Atmosfera:** Kilku uczniów wspomniało o konieczności poprawy atmosfery w klasie, sugerując, że relacje między rówieśnikami mogą być jednym z obszarów wymagających uwagi.

Podsumowanie

Wyniki ankiety wskazują, że uczniowie klas drugich są ogólnie zadowoleni z wakacji, jednak w szkole mogą pojawiać się trudności związane z samopoczuciem i integracją. Wskazane tematy na lekcje wychowawcze, takie jak integracja klasy i wspólne wydarzenia, oraz propozycje zajęć praktycznych mogą pomóc w poprawie atmosfery i budowaniu więzi w klasie. Szczególna uwaga powinna być zwrócona na wsparcie psychologiczne, szczególnie w kontekście zdrowia psychicznego uczniów, którzy zgłaszają potrzebę pomocy specjalistycznej.

III. KLASY TRZECIE

1. Ocena wakacji

- **Średnia ocena:** 4,80 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 102 uczniów
 - Oceny wakacji były bardzo wysokie, co sugeruje, że uczniowie spędzili wakacje w sposób, który zapewnił im odpoczynek i satysfakcję. Średnia ocena bliska 5 sugeruje, że większość uczniów była bardzo zadowolona z tego okresu.
 - **Rozkład ocen:** Najwięcej uczniów oceniło wakacje na 5 i 6, co potwierdza wysoki poziom zadowolenia.

2. Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu

- **Średnia ocena:** 3,37 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 102 uczniów
 - W porównaniu do oceny wakacji, samopoczucie w ostatnim tygodniu zostało ocenione dużo niżej. Wskazuje to na pewne problemy adaptacyjne po powrocie do szkoły lub trudności związane z rozpoczęciem nowego roku szkolnego.
 - **Rozkład ocen:** Najwięcej uczniów wskazało oceny w przedziale 3–4, co może sugerować stres lub umiarkowane problemy związane z życiem szkolnym.

3. Tematy na lekcje wychowawcze

- **Najczęściej wybierane tematy:**
 - **Wspólne wydarzenia klasowe:** 5 uczniów wskazało ten temat jako najbardziej pożądanym. Wspólne wydarzenia są postrzegane jako klucz do integracji i budowania pozytywnej atmosfery w klasie.
 - **Integracja klasy:** Ten temat pojawia się często w odpowiedziach uczniów, co sugeruje potrzebę wzmacniania relacji między rówieśnikami i poprawy atmosfery w grupach.
 - **Pozostałe tematy:** W odpowiedziach pojawiały się także propozycje związane z zainteresowaniami uczniów, zdrowiem psychicznym oraz radzeniem sobie ze stresem. Te tematy są coraz bardziej obecne w świadomości uczniów i stanowią ważny element ich rozwoju.
 - **Ranking tematów:**
 - **Wspólne wydarzenia klasowe** – 57 wskazań
 - **Integracja klasy** – 41 wskazań

- **Praca dla nastolatków** – 37 wskazań
- **Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej** – 32 wskazania
- **Stres** – 27 wskazań

4. Propozycje zajęć realizujących powyższe tematy

- **Liczba odpowiedzi:** 14 uczniów przedstawiło swoje propozycje.
 - **Warsztaty praktyczne:** Uczniowie często sugerują zajęcia praktyczne, takie jak warsztaty artystyczne, techniczne czy zajęcia na świeżym powietrzu. Wskazuje to na potrzebę angażowania uczniów w działania oparte na praktycznych umiejętnościach, które mogą ich zainteresować i wspierać rozwój.
 - **Projekty grupowe:** Duża liczba propozycji dotyczyła zajęć grupowych, co może świadczyć o tym, że uczniowie widzą wartość w pracy zespołowej, która sprzyja integracji oraz rozwijaniu umiejętności społecznych.

5. Substancje psychoaktywne (marihuana, inne narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia się, alkohol, papierosy).

- **Marihuana:** Większość uczniów (około 90%) zadeklarowała, że nie miała kontaktu z marihuaną. Jest to pozytywny wynik, który wskazuje na niski poziom zażywania tej substancji w tej grupie wiekowej.
- **Inne narkotyki i dopalacze:** Odpowiedzi wskazują, że również inne narkotyki i dopalacze nie są powszechnie stosowane. Prawie wszyscy uczniowie zadeklarowali brak kontaktu z tymi substancjami.
- **Leki w celu odurzenia się:** Podobnie jak w przypadku innych substancji, większość uczniów nie zażywa leków w celu odurzenia się. To także pozytywny sygnał dotyczący zachowań zdrowotnych.
- **Alkohol i papierosy:** Choć większość uczniów zadeklarowała brak kontaktu z alkoholem i papierosami, niewielka liczba uczniów przyznała się do okazjonalnego spożywania alkoholu lub palenia papierosów. To pokazuje, że choć problem nie jest powszechny, warto prowadzić działania profilaktyczne.

6. Osoby, z którymi uczniowie mogą rozmawiać o swoich problemach

- **Najczęściej wybierane osoby:** Matka i przyjaciel były najczęściej wskazywanymi osobami, z którymi uczniowie mogą otwarcie rozmawiać o swoich problemach. 9 uczniów wybrało tę kombinację jako swoje główne źródło wsparcia.
 - **Wsparcie rodzinne:** Rodzice, szczególnie matka, są kluczowym wsparciem emocjonalnym dla uczniów, co pokazuje silną więź rodzinną.
 - **Przyjaciele:** Również przyjaciele są ważnym wsparciem emocjonalnym, zwłaszcza w wieku nastoletnim, gdy rówieśnicy często pełnią rolę powierników.

7. Korzystanie z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą

- **Najczęstsza odpowiedź:** "Nie, bo nie było takiej potrzeby" (72 uczniów).

- Większość uczniów nie korzystała z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą, co może świadczyć o dobrym samopoczuciu emocjonalnym większości z nich. Jednakże około 28 uczniów wskazało na potrzebę skorzystania z takiej pomocy, co może być sygnałem, że istnieje grupa uczniów, która wymaga większego wsparcia emocjonalnego.
- **Pomoc specjalistyczna:** Z odpowiedzi wynika, że ci, którzy skorzystali z pomocy, najczęściej wybierali doraźne konsultacje z psychologiem, co może świadczyć o potrzebie dodatkowego wsparcia w trudnych chwilach.

8. Ocena samopoczucia w szkole

- **Średnia ocena:** 3,71 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 102 uczniów
 - Uczniowie ocenili swoje samopoczucie w szkole na poziomie umiarkowanym. Oznacza to, że nie czują się w pełni komfortowo, ale też nie doświadczają poważnych problemów. To może być sygnał, że istnieją pewne czynniki, takie jak stres, relacje z rówieśnikami lub atmosfera w szkole, które wpływają na ich samopoczucie.
 - **Rozkład ocen:** Najwięcej uczniów oceniło swoje samopoczucie na 3 i 4, co może wskazywać na potrzebę wsparcia ze strony szkoły w zakresie radzenia sobie ze stresem lub poprawy relacji w klasach.

9. Wolne wnioski

- **Liczba odpowiedzi:** 5 uczniów podzieliło się swoimi przemyśleniami.
 - **Uwagi:** Większość odpowiedzi dotyczyła kwestii osobistych, zdrowotnych lub opinii na temat atmosfery w szkole. Wnioski te wskazują na drobne problemy, które mogą wpływać na samopoczucie uczniów, ale nie stanowią większego trendu.

Podsumowanie

Wyniki ankiet z klas trzecich pokazują, że uczniowie są ogólnie zadowoleni ze swoich wakacji, jednak ich samopoczucie w szkole jest umiarkowane. Podobnie jak w młodszych klasach, uczniowie wskazują na potrzebę większej integracji klasy oraz organizacji wspólnych wydarzeń. Duży nacisk kładzie się również na wsparcie emocjonalne, zwłaszcza w kontekście zdrowia psychicznego. Pomimo tego, że większość uczniów nie zgłaszała potrzeby skorzystania z pomocy psychologicznej, istnieje grupa, która wymaga dodatkowego wsparcia.

IV. KLASY CZWARTE

1. Ocena wakacji

- **Średnia ocena:** 4,71 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 68 uczniów
 - Wakacje były oceniane bardzo wysoko. Większość uczniów była zadowolona z tego okresu, co wskazuje na pozytywny wpływ wakacji na ich samopoczucie przed rozpoczęciem ostatniego roku szkolnego.
 - **Rozkład ocen:** Dominowały oceny 5 i 6, co pokazuje, że uczniowie w przeważającej mierze ocenili wakacje jako udane.

2. Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu

- **Średnia ocena:** 3,19 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 68 uczniów
 - W porównaniu do oceny wakacji, ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu była zauważalnie niższa. Oznacza to, że uczniowie doświadczają umiarkowanych trudności emocjonalnych lub stresu, które mogą być związane z początkiem roku szkolnego lub perspektywą nadchodzących egzaminów końcowych.
 - **Rozkład ocen:** Najczęściej występujące oceny to 3 i 4, co może sugerować, że wielu uczniów czuje się średnio w związku z codziennym funkcjonowaniem w szkole.

3. Tematy na lekcje wychowawcze

- **Najczęściej wybierane tematy:**
 - **Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej oraz Praca dla nastolatków:** Oba tematy były najczęściej wybierane przez uczniów. Młodzież w klasach czwartych jest świadoma nadchodzących wyborów związanych z dalszą edukacją lub rozpoczęciem pracy, co widać w ich preferencjach dotyczących tematów wychowawczych.
 - **Stres i zdrowie psychiczne:** Pojawiały się również tematy związane z radzeniem sobie ze stresem, co pokazuje, że uczniowie są zainteresowani zarządzaniem swoimi emocjami w kontekście nadchodzących wyzwań, takich jak matura czy egzaminy zawodowe.
 - **Ranking tematów:**
 - **Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej** – 28 wskazań
 - **Praca dla nastolatków** – 25 wskazań
 - **Wspólne wydarzenia klasowe** – 15 wskazań
 - **Zainteresowania** – 12 wskazań
 - **Seksualność człowieka** – 12 wskazań

4. Propozycje zajęć realizujących powyższe tematy

- **Liczba odpowiedzi:** 6 uczniów przedstawiło swoje propozycje.
 - **Propozycje:** Odpowiedzi uczniów sugerowały zwiększenie liczby warsztatów dotyczących przygotowania do egzaminów, zajęcia związane z wyborem ścieżki

kariery oraz warsztaty radzenia sobie ze stresem. Uczniowie widzą potrzebę praktycznego przygotowania do dorosłości, zarówno pod względem emocjonalnym, jak i zawodowym.

5. Substancje psychoaktywne (marihuana, inne narkotyki, dopalacze, leki w celu odurzenia się, alkohol, papierosy).

- **Marihuana i inne narkotyki:** Większość uczniów (około 90%) zadeklarowała brak kontaktu z tymi substancjami, co jest pozytywnym wskaźnikiem. Odpowiedzi te wskazują na niski poziom zażywania substancji psychoaktywnych w tej grupie wiekowej.
- **Alkohol i papierosy:** Zdecydowana większość uczniów odpowiedziała, że nie pali papierosów i nie spożywa alkoholu. Widać tu podobny trend jak w innych klasach, chociaż niewielka grupa uczniów przyznała się do sporadycznego spożywania alkoholu.

6. Osoby, z którymi uczniowie mogą rozmawiać o swoich problemach

- **Najczęściej wybierane osoby:** 6 uczniów wskazało, że „z nikim nie rozmawiają” o swoich problemach. To niepokojący trend, który może sugerować brak zaufania do bliskich lub brak wsparcia emocjonalnego.
 - **Wsparcie rodziny i przyjaciół:** Pomimo powyższego, część uczniów wskazała na matkę, ojca lub przyjaciół jako osoby, z którymi mogą rozmawiać o swoich problemach. Niemniej jednak liczba uczniów, którzy nie mają z kim porozmawiać, może wymagać dalszej analizy i interwencji.

7. Korzystanie z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą

- **Najczęstsza odpowiedź:** "Nie, bo nie było takiej potrzeby" (39 uczniów).
 - Większość uczniów nie korzystała z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej poza szkołą, co może sugerować, że radzą sobie z codziennymi trudnościami. Jednakże pewna liczba uczniów korzystała z takich usług, co może oznaczać, że w niektórych przypadkach konieczna była interwencja specjalisty.
 - **Pomoc specjalistyczna:** Ci, którzy zgłosili potrzebę skorzystania z pomocy psychologicznej, często wskazywali na potrzebę doraźnych konsultacji.

8. Ocena samopoczucia w szkole

- **Średnia ocena:** 3,37 (na skali od 1 do 6)
 - **Liczba odpowiedzi:** 68 uczniów
 - Uczniowie czują się umiarkowanie dobrze w szkole. Ocena samopoczucia na poziomie 3,37 wskazuje, że są pewne trudności, które wpływają na ich komfort. Mogą to być związane ze stresem, relacjami między rówieśnikami lub nadmiarem obowiązków szkolnych.

- **Rozkład ocen:** Najwięcej ocen wynosiło 3 lub 4, co może sugerować, że uczniowie nie czują się w pełni komfortowo w środowisku szkolnym, jednak nie jest to również drastycznie negatywne.

9. Wolne wnioski

- **Liczba odpowiedzi:** 6 uczniów podzieliło się swoimi przemyśleniami.
 - **Uwagi:** Wnioski obejmowały m.in. problemy z relacjami w klasie, takie jak niechęć do kolegów z klasy lub trudności związane z atmosferą w grupie. Jeden z uczniów wspominał o braku sympatii do klasy, co może sugerować potrzebę pracy nad relacjami interpersonalnymi.

Podsumowanie

Wyniki ankiety w klasach czwartych pokazują, że uczniowie są ogólnie zadowoleni ze swoich wakacji, jednak ich samopoczucie w szkole i w ostatnim tygodniu jest umiarkowane. Kluczowe tematy, które uczniowie chcą omawiać na lekcjach wychowawczych, dotyczą wyboru ścieżki edukacyjnej i zawodowej oraz radzenia sobie ze stresem. Mimo że większość uczniów nie ma kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, pojawia się problem braku wsparcia emocjonalnego, gdyż część uczniów nie ma z kim porozmawiać o swoich problemach.

PROGRAM WYCHOWAWCZO-PROFILAKTYCZNY

Analiza zbiorcza: klasy 1-4

1. Ocena wakacji

- **Klasy pierwsze:** Średnia ocena 4,69. Wakacje zostały ocenione jako bardzo udane, z dominacją ocen 5 i 6, co sugeruje, że uczniowie mieli pozytywne doświadczenia, które dobrze ich przygotowały na nowy rok szkolny.
- **Klasy drugie:** Średnia ocena 4,74. W tej grupie wakacje oceniono jeszcze wyżej, co świadczy o wysokim poziomie zadowolenia.
- **Klasy trzecie:** Średnia ocena 4,80. Uczniowie klas trzecich są najbardziej zadowoleni z wakacji spośród wszystkich grup.
- **Klasy czwarte:** Średnia ocena 4,71. Uczniowie klas czwartych również oceniają swoje wakacje bardzo wysoko, co sugeruje, że mimo nadchodzących egzaminów, większość miała czas na relaks.

2. Ocena samopoczucia w ostatnim tygodniu

- **Klasy pierwsze:** Średnia ocena 3,85. Samopoczucie w ostatnim tygodniu jest umiarkowanie dobre. Uczniowie zaczynają adaptować się do nowego środowiska szkolnego.

- **Klasy drugie:** Średnia ocena 3,48. Samopoczucie nieco spada, co może być związane z rosnącymi wymaganiami szkolnymi i codziennym stresem.
- **Klasy trzecie:** Średnia ocena 3,37. W tej grupie samopoczucie jest nieco niższe, co może być wynikiem większej presji w związku z postępami w nauce oraz relacjami rówieśniczymi.
- **Klasy czwarte:** Średnia ocena 3,19. Najniższa ocena samopoczucia spośród wszystkich klas. Wskazuje to na wysoki poziom stresu, prawdopodobnie związanego z przygotowaniem do matury i przyszłymi decyzjami zawodowymi.

3. Tematy na lekcje wychowawcze

Klasy pierwsze:

- **Najpopularniejsze tematy:**
 1. Wspólne wydarzenia klasowe (62 wskazania)
 2. Integracja klasy (59 wskazań)
 3. Zainteresowania (50 wskazań)
 4. Praca dla nastolatków (48 wskazań)
 5. Stres (37 wskazań)

Klasy drugie:

- **Najpopularniejsze tematy:**
 1. Integracja klasy (71 wskazań)
 2. Wspólne wydarzenia klasowe (67 wskazań)
 3. Zainteresowania (60 wskazań)
 4. Stres (55 wskazań)
 5. Zdrowie psychiczne (43 wskazania)

Klasy trzecie:

- **Najpopularniejsze tematy:**
 1. Wspólne wydarzenia klasowe (57 wskazań)
 2. Integracja klasy (41 wskazań)
 3. Praca dla nastolatków (37 wskazań)
 4. Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej (32 wskazania)
 5. Stres (27 wskazań)

Klasy czwarte:

- **Najpopularniejsze tematy:**
 1. Wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej (28 wskazań)
 2. Praca dla nastolatków (25 wskazań)
 3. Wspólne wydarzenia klasowe (15 wskazań)
 4. Zainteresowania (12 wskazań)

5. Seksualność człowieka (12 wskazań)

Podsumowanie:

We wszystkich grupach wiekowych **wspólne wydarzenia klasowe** oraz **integracja klasy** są najważniejsze dla młodszych klas. W starszych klasach, w szczególności w klasach czwartych, pojawia się silna koncentracja na **wyborze ścieżki zawodowej i edukacyjnej** oraz **pracy dla nastolatków**. Tematy dotyczące **stresu i zdrowia psychicznego** są widoczne w każdej grupie, co wskazuje na potrzebę szerszego wsparcia emocjonalnego.

4. Propozycje zajęć realizujących wybrane tematy

- **Klasy pierwsze:** Uczniowie proponują więcej warsztatów integracyjnych oraz zajęć kreatywnych, takich jak warsztaty artystyczne i zajęcia terenowe, które mogłyby budować lepsze relacje w klasie.
- **Klasy drugie:** Podobne propozycje dotyczące zajęć grupowych i integracyjnych, ale z większym naciskiem na rozwijanie umiejętności praktycznych i pracy zespołowej.
- **Klasy trzecie:** Uczniowie sugerują wprowadzenie większej liczby zajęć praktycznych oraz warsztatów przygotowujących do wyzwań zawodowych i osobistych.
- **Klasy czwarte:** Propozycje skupiają się na przygotowaniach do egzaminów, wyborze ścieżki kariery oraz wsparciu w radzeniu sobie ze stresem.

5. Substancje psychoaktywne

- **Klasy pierwsze i drugie:** Większość uczniów deklaruje brak kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, takimi jak marihuana, dopalacze, narkotyki czy leki w celu odurzenia. Sporadycznie pojawiają się odpowiedzi dotyczące okazjonalnego spożycia alkoholu lub palenia papierosów.
- **Klasy trzecie i czwarte:** Wyniki są podobne — większość uczniów nie ma kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. Jednak niewielka grupa uczniów przyznaje się do okazjonalnego spożycia alkoholu.

6. Osoby, z którymi uczniowie mogą rozmawiać o swoich problemach

- **Klasy pierwsze i drugie:** Większość uczniów wskazuje matkę, ojca oraz przyjaciela jako główne osoby, z którymi mogą rozmawiać o swoich problemach. Relacje z rodziną są silnym wsparciem emocjonalnym.
- **Klasy trzecie:** Podobnie jak w młodszych klasach, uczniowie polegają głównie na matce i przyjacielu. Jednak zauważa się wzrost liczby osób korzystających z pomocy psychologa lub terapeuty.
- **Klasy czwarte:** W tej grupie wzrasta liczba uczniów, którzy twierdzą, że "z nikim nie rozmawiają" o swoich problemach, co może sugerować brak wsparcia emocjonalnego i potrzebę większej interwencji.

7. Korzystanie z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej

- **Klasy pierwsze i drugie:** Większość uczniów deklaruje brak potrzeby korzystania z pomocy psychologicznej, jednak zauważa się wzrost liczby osób, które skorzystały z doraźnych konsultacji.
- **Klasy trzecie:** Część uczniów zaczyna korzystać z pomocy psychologicznej poza szkołą, choć większość nie odczuwa takiej potrzeby.
- **Klasy czwarte:** Rośnie liczba uczniów, którzy korzystają z pomocy psychologicznej, co wskazuje na potrzebę większego wsparcia w obliczu nadchodzących wyzwań, takich jak egzaminy maturalne.

8. Ocena samopoczucia w szkole

- **Klasy pierwsze:** Średnia ocena 4,5. Uczniowie klas pierwszych ogólnie dobrze czują się w szkole, choć niektóre jednostki zgłaszają trudności z adaptacją.
- **Klasy drugie:** Średnia ocena 4,12. Zadowolenie z życia szkolnego nieco spada, a problemy emocjonalne zaczynają odgrywać większą rolę.
- **Klasy trzecie:** Średnia ocena 3,71. Zauważalny spadek samopoczucia w szkole, co może być związane z większymi wymaganiami akademickimi oraz presją rówieśniczą.
- **Klasy czwarte:** Średnia ocena 3,37. Uczniowie klas czwartych odczuwają wyraźnie obniżone samopoczucie, co może być wynikiem nadchodzących egzaminów, wyboru ścieżki zawodowej oraz związanym z tym stresem.

9. Wolne wnioski (ciąg dalszy)

- **Klasy pierwsze:** Uczniowie klas pierwszych w swoich wolnych wnioskach najczęściej poruszali kwestie związane z integracją, relacjami z rówieśnikami i atmosferą w klasie. Kilka osób wspominało o trudności w adaptacji do nowego środowiska szkolnego, co jest naturalne dla tej grupy wiekowej. Uczniowie prosili także o więcej zajęć integracyjnych i wspólnych wydarzeń, co wskazuje na potrzebę budowania więzi w nowych grupach.
- **Klasy drugie:** W klasach drugich uczniowie również zwracali uwagę na kwestie relacji między rówieśnikami, ale pojawiały się również wnioski dotyczące stresu związanego z rosnącymi wymaganiami szkolnymi. Część uczniów wspominała o potrzebie większej ilości zajęć dotyczących radzenia sobie ze stresem, a także lepszej komunikacji z nauczycielami w kwestiach problemów szkolnych i osobistych.
- **Klasy trzecie:** W tej grupie wnioski były bardziej zróżnicowane. Uczniowie poruszali tematy związane z presją ze strony rodziny i szkoły, trudnościami z relacjami rówieśniczymi oraz potrzebą wsparcia emocjonalnego w związku z presją wynikającą z egzaminów i przyszłych decyzji zawodowych. Kilka osób sugerowało, że potrzebne są dodatkowe warsztaty dotyczące radzenia sobie ze stresem oraz więcej zajęć, które pomogą im lepiej przygotować się do nadchodzących wyzwań.
- **Klasy czwarte:** Wolne wnioski w klasach czwartych skupiały się głównie na problemach związanych z relacjami rówieśniczymi i przygotowaniem do egzaminów

maturalnych. Pojawiały się wnioski dotyczące braku wsparcia emocjonalnego i braku chęci rozmawiania z innymi osobami o swoich problemach, co może wskazywać na izolację emocjonalną. Kilku uczniów wspomniało o problemach z motywacją oraz niechęci do kolegów z klasy, co może wymagać dalszej analizy pod kątem dynamiki grupowej. Pojawiły się również sugestie dotyczące zajęć wspierających rozwój osobisty i przygotowanie do życia dorosłego.

Podsumowanie

Wyniki ankiet zebranych z klas pierwszych, drugich, trzecich i czwartych dostarczają cennych informacji na temat stanu emocjonalnego i potrzeb uczniów na różnych etapach edukacji:

1. **Ocena wakacji:** Wszystkie grupy oceniają swoje wakacje bardzo pozytywnie, co wskazuje na dobry start w nowy rok szkolny. Najbardziej zadowoleni są uczniowie klas trzecich, a najniżej oceniają wakacje uczniowie klas pierwszych.
2. **Ocena samopoczucia:** Samopoczucie w ostatnim tygodniu systematycznie spada wraz z wiekiem uczniów. Klasy czwarte zgłaszają najniższy poziom zadowolenia z codziennego życia, co może być wynikiem presji związanej z maturą i przyszłością zawodową.
3. **Tematy na lekcje wychowawcze:** Młodsze klasy są bardziej zainteresowane integracją, wspólnymi wydarzeniami i rozwojem zainteresowań, podczas gdy starsze klasy koncentrują się na wyborze ścieżki edukacyjnej i zawodowej oraz pracy dla nastolatków. Tematy związane z radzeniem sobie ze stresem i zdrowiem psychicznym pojawiają się w każdej grupie.
4. **Substancje psychoaktywne:** Uczniowie we wszystkich grupach wiekowych zgłaszają brak kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, co jest pozytywnym wynikiem. Okazjonalne spożywanie alkoholu i palenie papierosów pojawia się tylko w niewielkiej liczbie odpowiedzi.
5. **Wsparcie emocjonalne:** W młodszych klasach dominują bliskie relacje z rodziną i przyjaciółmi jako główne źródła wsparcia emocjonalnego. W klasach czwartych pojawia się niepokojący trend polegający na tym, że część uczniów deklaruje brak osoby, z którą mogliby porozmawiać o swoich problemach.
6. **Korzystanie z pomocy psychologicznej:** Wraz z wiekiem rośnie liczba uczniów korzystających z pomocy psychologicznej lub psychiatrycznej. Klasy czwarte zgłaszają większą potrzebę wsparcia psychologicznego, co sugeruje konieczność zwiększenia dostępności pomocy specjalistycznej w szkole.
7. **Ocena samopoczucia w szkole:** Samopoczucie w szkole jest najwyższe w klasach pierwszych, a najniższe w klasach czwartych. Presja związana z nauką, relacjami rówieśniczymi i przyszłymi wyborami edukacyjnymi może wpływać negatywnie na stan emocjonalny uczniów starszych klas.
8. **Wnioski:** Uczniowie wszystkich klas zgłaszają potrzebę większej ilości zajęć dotyczących radzenia sobie ze stresem, integracji klasowej i przygotowania do życia dorosłego. Pojawiają się również prośby o warsztaty praktyczne związane z przyszłością zawodową oraz zajęcia wspierające relacje rówieśnicze.

Wnioski końcowe:

- Warto zwrócić uwagę na wprowadzenie dodatkowych zajęć wspierających rozwój emocjonalny i zdrowie psychiczne uczniów.
 - Warsztaty przygotowujące do wyboru ścieżki zawodowej i edukacyjnej są szczególnie istotne dla klas czwartych.
 - Uczniowie klas młodszych potrzebują więcej działań integracyjnych i kreatywnych zajęć wspierających budowanie więzi w klasie.
 - Istnieje potrzeba większego wsparcia psychologicznego w szkole, zwłaszcza w klasach starszych, gdzie presja związana z nauką i przyszłością może prowadzić do izolacji emocjonalnej.
-

W badaniu wzięło udział łącznie **391 uczniów**, podzielonych na następujące grupy:

- **Klasy pierwsze:** 89 uczniów
- **Klasy drugie:** 132 uczniów
- **Klasy trzecie:** 102 uczniów
- **Klasy czwarte:** 68 uczniów

Badania zostały prowadzone za pomocą ankiety przy użyciu google forms.

Poznań, 30.09.2024r.

.....